

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vankeuslakia, tutkintavankeuslakia ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia. Keskeiset muutokset koskisivat vangeille maksettavia käyttörahaa, toimintarahaa ja palkkaa. Näitä vankien taloudellisia etuuksia koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että eri toiminnoissa ja laitostyypeissä maksettavat taloudelliset etuudet määräytyisivät nykyistä tasapuolisemmin. Muutoksilla myös yksinkertaistettaisiin vangeille maksettavien taloudellisten etuuksien laskentaa ja maksamista.

Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi eräitä tarkennuksia ja muutoksia vankeuslakiin, tutkintavankeuslakiin ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan keväällä 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Vangeille maksettavat käyttöraha, toimintaraha ja palkka.....	4
Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa.....	6
Vankien sitominen kuljetuksen ajaksi.....	7
Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen turvatarkastus.....	7
Tapaamiskielto.....	7
Päätösvalta.....	8
Muutoksenhaku.....	8
Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettu laki.....	8
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	8
Ruotsi.....	8
Norja.....	9
Tanska.....	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	9
Vangeille maksettavat taloudelliset etuudet.....	9
Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa.....	10
Vankien sitominen kuljetuksen ajaksi.....	10
Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen turvatarkastus.....	11
Esitystä valmisteltaessa on arvioitu tarvetta muuttaa vankeuslain 17 luvun 2 §:n säännöstä turvatarkastuksen tekemisestä muille kuin vangeille. Valmistelussa on katsottu, että säännöksen nykyinen sanamuoto kattaa kaikki henkilöt mukaan lukien Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan. Näin ollen säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.....	11
Tapaamiskielto.....	11
Muut vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutostarpeet.....	11
Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muutostarpeet.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
3.1 Vangeille maksettavat taloudelliset etuudet.....	12
3.2 Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa.....	14
3.3 Vangin sitominen kuljetuksen ajaksi.....	15
3.4 Muut vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutosehdotukset.....	15
3.5 Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muutosehdotukset.....	15
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	15
4.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
4.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	16
5 ASIAN VALMISTELU.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	18
1.1 Vankeuslaki.....	18
2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen	18
4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan	18

HE 263/2016 vp

7 luku	Perushuolto ja asuminen	18
8 luku	Toimintaan osallistuminen	19
9 luku	Vangin omaisuus ja tulot	19
12 luku	Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä	22
13 luku	Tapaamiset	22
18 luku	Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö	22
19 luku	Ilmoitukset ja tiedon antaminen	22
20 luku	Muutoksenhaku	23
1.2	Tutkintavankeuslaki	23
4 luku	Toiminta	23
5 luku	Tutkintavangin omaisuus ja tulot	23
9 luku	Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle	24
10 luku	Vankilan järjestys ja kurinpito	24
13 luku	Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö	24
1.3	Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta	25
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	26
3	VOIMAANTULO	27
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	27
	LAKIEHDOTUKSET	29
	1. Laki vankeuslain muuttamisesta	29
	2. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	36
	3. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.....	40
	LIITTEET	42
	RINNAKKAISTEKSTIT	42
	1. Laki vankeuslain muuttamisesta	42
	2. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	54
	3. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.....	60
	ASETUSLUONNOKSET	63
	Valtioneuvoston asetus vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.....	63
	Valtioneuvoston asetus tutkintavankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.....	65

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksessä muutettaisiin vankeuslakia (767/2005), tutkintavankeuslakia (768/2005) ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia (400/2015).

Keskeiset ehdotukset koskisivat vangeille ja tutkintavangeille maksettavia käyttörahaa, toimintarahaa ja palkkaa. Esityksessä ehdotetaan, että kaikille vangeille maksettaisiin jatkossa käyttörahaa vankilassaolon ajalta. Käyttörahan lisäksi toiminnoissa oleville vangeille maksettaisiin toimintarahaa. Toimintarahan maksamisedellytyksiä täsmennettäisiin nykyisestä siten, että toimintarahan taso määräytyisi nykyistä paremmin vangin rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteutumisen mukaan. Ehdotuksen mukaan palkkaa maksettaisiin vain muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävään työhön osallistuville vangeille.

Muutokset olisivat perusteltuja, koska nykyinen vankien taloudellisia etuuksia koskeva järjestelmä on monimutkainen ja ongelmallinen vankien yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun kannalta.

Toinen keskeinen ehdotus koskisi sitä, että vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa säädettäisiin mahdollisuudesta sitoa kaikki kuljetettavat vangit lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi. Ehdotus mahdollistaisi vankien ja tutkintavankien sitomisen nykyisestä yksittäistapauksellisesta harkinnasta poiketen kuljetuksen turvallisuuteen yleisemmin liittyvien seikkojen perusteella. Ehdotuksella toteutettaisiin eduskunnan antama lausuma (EV 255/2014 vp.), jossa eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan lainsäädäntömuutoksia, joilla vankikuljetusten turvallisuus voidaan taata nykyistä paremmin.

Lisäksi lakeihin tehtäisiin useita muita yksittäisiä muutoksia.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Vangeille maksettavat käyttöraha, toimintarahaa ja palkka

Vankeuslain 8 luvun 2 §:n mukaan vanki on velvollinen vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Luvun 3 §:n 1 momentin mukaan vangille on annettava vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana tilaisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa rangaistusajan suunnitelman toteutumista edistävässä toiminnassa. Luvun 5 §:n mukaan vanki on sijoitettava toimintaan ottaen huomioon rangaistusajan suunnitelma, vankilan järjestys ja turvallisuus sekä yhteiskunnan turvallisuus.

Vankilassa järjestettävä työ voi olla vangin taitoa ylläpitävää ja työllistymistä edistävää työtä (*ammattityö*); tai kuntouttavaa, vangin työkykyä ja valmiuksia parantavaa työtä (*valmentava työ*). Vangille voidaan myös antaa lupa osallistua siviilityöhön vankilan ulkopuolella, tehdä omaa työtä vankilassa tai osallistua koulutukseen. Vanki voi myös osallistua erilaisiin toimintaohjelmiin.

Vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (548/2015) 19 §:n mukaan ammattityössä avolaitoksissa sovelletaan yleistä työaikalainsäädäntöä. Työaika on enintään kahdeksan tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Muussa toiminnassa vangin säännönmukainen toiminta- ja työ-

HE 263/2016 vp

aika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja enintään 35 tuntia viikossa. Toiminta-aika määrätään vangin toimintaan sijoittamisen yhteydessä.

Tutkintavankeuslain 4 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan tutkintavanki ei ole velvollinen osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Jos tutkintavanki haluaa osallistua toimintaan, siihen on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus. Tutkintavangeille järjestettävät toiminnot vastaavat vangeille järjestettäviä toimintoja. Tutkintavangille ei kuitenkaan voida antaa lupaa siviilitöihin eikä muuhun vankilan ulkopuoliseen toimintaan.

Vankeuslain 9 luvun 6 §:ssä säädetään vangeille maksettavista taloudellisista etuuksista. Pykälän 1 momentin mukaan ammattityöstä avolaitoksessa maksetaan käypä palkka. Vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 §:n mukaan avolaitospalkkaa maksetaan kuudessa palkkaluokassa. Alimmassa palkkaluokassa palkka on 3,7 euroa tunnilta ja ylimmässä 7,3 euroa tunnilta. Ylimmässä palkkaluokassa kuukausiansio on 1168 euroa.

Vangit voivat tehdä avolaitostyötä myös muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun valtion, kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa. Valtion talousarvion 74 momentille on varattu määräraha tällaiseen avolaitostyöhön. Vuoden 2016 talousarviossa määrärahan suuruus on 5,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa saa käyttää myös maanrakennustöihin ja kansallisuusomaisuuden kunnan ylläpitämiseen. Työkohteet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin asianomainen yhteisö osallistuu. Tällaiseen avolaitostyöhön osallistuville vangeille maksetaan avolaitospalkkaa kolmen ylimmän palkkaluokan perusteella.

Palkasta suoritetaan enakkoperintä ja ulosmittaus niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Palkasta suoritetaan vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista sekä pidätys vahvistetun elatusavun maksamiseen. Myös tuottavaa omaa työtä tai muuta kuin työharjoitteluna tehtyä siviilityötä tekevän vangin on maksettava vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista. Vankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään tarkemmin ruoka- ja ylläpitokorvausten suuruudesta. Lisäksi palkasta suoritetaan pidätys vahvistetun elatusavun maksamiseen.

Vankeuslain 9 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan suljetussa vankilassa ammattityöstä maksetaan toimintarahaa. Pykälän 2 momentin mukaan valmentavaan työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangilla maksetaan toimintarahaa sekä suljetussa vankilassa että avolaitoksessa. Toimintarahaa maksetaan kolmessa luokassa työn, koulutuksen tai muun toiminnan vaativuuden, osallistumisen säännöllisyyden ja keston sekä vangin henkilökohtaisen suorituksen mukaan. Vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 29 §:n mukaan toimintarahaa on ensimmäisessä luokassa 0,70 euroa tunnilta, toisessa luokassa 0,90 euroa tunnilta ja kolmannessa luokassa 1,20 euroon tunnissa. Urakatyössä toimintarahaa voidaan maksaa myös työsuorituksen perusteella 20 % korotettuna. Vankien toimintarahan keskitaso suljetuissa vankiloissa on 126 euroa kuukaudessa ja avolaitoksissa 168 euroa kuukaudessa.

Vankeuslain 9 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan osallistumisvelvollisuudesta vapautetuille vangeille maksetaan käyttörahaa. Lisäksi käyttörahaa maksetaan vangeille niiltä toimintatunneilta, joilta ei makseta palkkaa tai toimintarahaa. Vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 31 §:n mukaan säännönmukaisena työ- ja toiminta-aikana vangille maksetaan käyttörahaa 0,30 euroa tunnilta silloin, kun hän ei osallistu toimintaan. Jos vanki ei omasta syystään osallistu toimintaan, käyttörahaa maksetaan vastaavasti 0,15 euroa tunnilta. Käyttörahan suuruus on noin 42 euroa kuukaudessa.

HE 263/2016 vp

Vankeuslain 9 luvun 8 §:n mukaan toimintaraha- tai käyttöraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos maksaminen vangin muulta viranomaiselta kyseiseen toimintaan saama tuki huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä ei ole tarpeen.

Ylitöiden ja sunnuntaitöiden määräytymisessä ja niiden korvaamisen perusteissa noudatetaan yleistä työaikalainsäädäntöä soveltuvien osin.

Vankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään yksityiskohtaisesti siitä, kuinka palkka, toimintaraha ja käyttöraha määräytyvät työkyvyttömyyden tai osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisen ajalta.

Tutkintavankeuslain 5 luvun 7 §:n nojalla työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla tutkintavangille maksetaan toimintarahaa samoin perustein kuin vankeusvangillekin. Tutkintavangille voidaan maksaa käyttörahaa, jos se vangin varattomuus tai muu erityinen syy huomioiden on perusteltua.

Vangin tekemät työtunnit ja toimintaan osallistumistunnit kirjataan päivittäin vankitietojärjestelmään. Merkinnät toimivat ansioiden maksun perusteena. Merkinnän tekee toimintaa ohjannut virkamies. Käyttörahamerkinnot tehdään tietojärjestelmään automaattisesti siten, että ohjelma merkitsee päivän lopuksi kaikille vangeille käyttörahaa niiltä säännöllisen työ- ja toiminta-ajan tunneilta, joilta vangille ei ole merkitty toimintarahaa tai avolaitospalkkaa.

Suljetuissa vankiloissa ansiot maksetaan kerran kuukaudessa vankilan pitämälle vangin tilille. Ansioiden maksu tapahtuu kaikille vangeille samana päivänä.

Avolaitoksissa vangit saavat ansionsa käteismaksuna kaksi kertaa kuukaudessa. Vankien palkanmaksuun liittyvät henkilökunnan työtehtävät ovat toimintaan osallistumistuntien merkitsemisen lisäksi ruoka- ja ylläpitokorvausten sekä pidätysten suorittamiseen ja verojen tilitykseen liittyviä. Merkittävä lisätehtävä aiheutuu palkan käteismaksusta. Rahaa tilataan pankista vankilaan, jossa se pussitetaan ja jaetaan vangeille.

Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa

Vankeuslain 9 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan suljetussa vankilassa vangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai muita rikoslain (39/1889) 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja maksuvälineitä. Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi tai talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin. Pykälän 2 momentin mukaan avolaitoksessa olevalla vangilla on oikeus pitää hallussaan rahaa ja muita maksuvälineitä. Ne voidaan hänen pyynnöstään ottaa vankilassa säilytettäväksi tai tallettaa hänen tililleen pankkiin. Pykälän 3 momentin mukaan vangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

Koska suljetun vankilan vangilla ei ole rahan hallussapito-oikeutta, vankila on joutunut järjestämään kirjanpidon siitä, miten vanki käyttää toiminnoista ansaitsemiaan rahoja ja vankilaan lähetettyjä rahoja esimerkiksi laitosmyymäläostoksiin. Lisäksi vankila on joutunut avustamaan vankia, kun hän hoitaa raha-asioitaan vankilan ulkopuolella, esimerkiksi maksaa postissa tilaamia tuotteita tai maksaa siviiliasuntonsa vuokraa.

Vankeuslain 9 luvun 4 §:n mukaan vankilan on järjestettävä vangille mahdollisuus hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa. Vanki saa myös hankkia vankilan välityksellä käyttöesineitä ja tarvikkeita, joiden hallussapito on 1 §:n 1 ja 2 momentin nojalla sallittu. Pykälän 3 momentin mukaan suljetussa vankilassa oikeutta käyttää vankilan

HE 263/2016 vp

ulkopuolelta tulevaa rahaa ja muita maksuvälineitä voidaan rajoittaa, jos se vankilan tai vankilan osaston turvallisuus huomioon ottaen on perustelua.

Tutkintavankeuslain 5 luvun 3 ja 4 §:n säännökset tutkintavankien rahan hallussapidosta ja käytöstä vastaavat vankeuslain säännöksiä rahan hallussapidosta ja käytöstä suljetussa vankilassa.

Rikosseuraamuslaitoksessa on otettu käyttöön vankien maksukortit, joiden välityksellä rahan käyttö jatkossa pääosin tapahtuu. Kaikki vangille maksettavat taloudelliset etuudet maksetaan maksukortille, jolta vanki voi tehdä esimerkiksi kanttiiniostokset.

Vankien sitominen kuljetuksen ajaksi

Tutkintavankeuslain 13 luvun 2 §:n nojalla tutkintavangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä esimerkiksi karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana. Vankeuslain 18 luvun 2 §:ssä on vastaava säännös. Säännökset mahdollistavat vangin sitomisen vain yksittäistapauksellisen harkinnan perusteella eikä niiden nojalla ole mahdollista sitoa esimerkiksi kaikkia samassa kuljetuksessa mukana olevia vankeja, elleivät sitomisen edellytykset täyty erikseen jokaisen kohdalla.

Hyväksyessään vankeuslakiin tehdyt muutokset lailla 393/2015 eduskunta antoi seuraavan lausuman (EV 255/2014 vp.): Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan lainsäädäntömuutoksia, joilla vankikuljetusten turvallisuus voidaan taata nykyistä paremmin. Asiasta antamassaan mietinnössä (LaVM 17/2014 vp.) lakivaliokunta piti ongelmallisena sitä, ettei lainsäädäntö mahdollista kuljetettavien vankien sitomisesta päättämistä kuljetuskohtaisesti. Lakivaliokunta piti välttämättömänä, että hallitus jatkaa sellaisen säännöksen valmistelua, jonka avulla vankikuljetusten turvallisuus voitaisiin nykyistä paremmin taata. Valiokunnan mukaan relevantteja näkökohtia säännöksessä voisivat olla muun muassa kuljetettavien vankien määrä ja kuljetusolosuhteet. Kaupunkialueella kuljetuksessa käytettyjen autojen nopeus on alhainen ja autot joutuvat pysähtelemään, mikä kasvattaa vangin karkaamisvaaraa, joka saattaa siten aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen turvatarkastus

Vankeuslain 17 luvun 2 §:ssä säädetään, että henkilö voidaan tarkastaa vankilassa ja sen alueella turvallisuuden ylläpitämiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi (*turvatarkastus*). Tutkintavankeuslain 12 luvun 2 §:ssä on vastaava säännös.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan dnro 404/4/15 katsonut, että vankeuslain 17 luvun 2 §:n ja tutkintavankeuslain 12 luvun 2 §:n säännökset turvatarkastuksesta ovat tulokinnanvaraisia siltä osin, voidaanko niiden nojalla tarkastaa Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluva henkilö. Apulaisoikeusasiamies piti tarpeellisena säännösten täsmentämistä tältä osin.

Tapaamiskielto

Vankeuslain 13 luvun 10 §:ssä säädetään tapaamiskiellosta. Pykälän 4 momentin mukaan päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaajaa on kuultava. Tutkintavankeuslain 9 luvun 8 §:ssä on vastaava säännös. Säännökset poikkeavat hallintolain (434/2003) 34 §:stä, jossa säädetään asianosaisen

HE 263/2016 vp

kuulemisesta hallintoasiassa. Hallintolain mukaan asianosaisen kuulemisesta voidaan poiketa vain säännöksessä säädettyin nimenomaisin perustein.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on käsitellyt tapaajan kuulemista koskevien säännösten suhdetta hallintolakiin (ratkaisu dnro 4740/4/14). Ratkaisussa apulaisoikeusasiamies piti ongelmallisena sitä, että vankeuslain ja tutkintavankeuslain sääntely poikkeaa hallintolain yleisestä asianosaisen kuulemista koskevasta sääntelystä. Poikkeamiselle ei myöskään ole esitetty lakien esitöissä perusteita. Apulaisoikeusasiamies saattoi käsityksensä oikeusministeriön tietoon sen harkitsemiseksi, tuleeko lainsäädäntöä tältä osin muuttaa.

Päätösvalta

Vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa säädetään yksityiskohtaisesti päätösvallassa vankeja ja tutkintavankeja koskevissa asioissa. Lakien jokaisessa luvussa on säädetty päätösvaltatason luvussa säädettyistä asioista.

Muutoksenhaku

Vankeuslain 20 luvussa ja tutkintavankeuslain 15 luvussa säädetään vankien ja tutkintavankien oikeudesta hakea oikaisua ja valittaa hallintopäätöksistä. Laeissa on säädetty kattavat luettelot niistä päätöksistä, joihin muutosta on mahdollista hakea ja muutoksenhakukielloista niihin päätöksiin, joihin muutosta ei voi hakea.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettu laki

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö uudistettiin kokonaisuudessaan lailla yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta, joka tuli voimaan 1.5.2015. Laissa säädetään kaikkia yhdyskuntaseuraamuksia koskevista yleisistä periaatteista ja erikseen jokaisesta yhdyskuntaseuraamuksesta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa vangille on annettava mahdollisuus osallistua toimintoihin työn, koulutuksen, ohjelmatyön tai muun toiminnan muodossa. Vanki on velvollinen osallistumaan hänelle osoitettuun toimintaan. Päätöksen vangille sopivasta toiminnasta tekee kriminaalihuolto.

Vangille maksetaan korvaus, jos vanki osallistuu hänelle osoitettuun toimintaan eikä mikään muu taho maksa vangille palkkiota tästä toiminnasta. Vangille tulee tarjota toimintoja vähintään kuuden ja enintään kahdeksan tunnin ajan päivässä. Jos vanki työskentelee yli kahdeksan tuntia päivässä tai yli 40 tuntia viikossa, hänelle maksetaan ylityökorvausta normaalin työajan ylittävältä osalta. Lounastaukoa ei lasketa toimintoaikaan.

Korvauksen taso on sama riippumatta siitä, osallistuuko vanki työtoimintaan, opiskeluun vai ohjelmatyöhön. Normaalikorvaus on 13 kruunua tunnilta ja se maksetaan normaalilta työajalta (7.30–19.00). Ylityökorvaus on 19,50 kruunua tunnilta. Lisäkorvausta maksetaan 3 kruunua tunnilta normaalikorvauksen lisäksi työskentelystä, joka tehdään normaalin työajan ulkopuolella. Puolet normaalikorvauksesta eli kahdeksan kruunua tunnilta maksetaan sairausajalta ja ajalta, jona vangille ei voida osoittaa toimintaa. Alennettua korvausta maksetaan huomattavas-

ti normaalia alemmasta suorituksesta, jos vanki ei ole parantanut suoritustaan huomautuksen jälkeen.

Norja

Norjassa vangilla on toimintavelvollisuus, jonka hän voi täyttää osallistumalla työhön, koulutukseen, ohjelmiin tai muihin toimintoihin, joista kaikista maksetaan samantasoista korvausta. Vankia ei voida määrätä osallistumaan koulutukseen, ohjelmiin tai hoitotoimenpiteiden kaltaiseen toimintaan ilman hänen suostumustaan. Vanki voidaan kuitenkin määrätä osallistumaan työhön. Toimintavelvollisuus ei koske tutkintavankeja, mutta myös tutkintavangeille tulee tarjota toimintoja tutkintavankeuden tarkoituksen sallimissa rajoissa.

Työhön, koulutukseen, ohjelmiin ja muihin toimenpiteisiin osallistuville vangeille maksetaan päivärahaa, joka oli 63,50 kruunua vuonna 2015. Huomattavan tärkeästä työstä päiväraha voidaan maksaa korotettuna. Vangin päivärahan tasoa voidaan laskea heikon työsuorituksen tai poissaolojen vuoksi. Jos vanki on poissa toiminnasta tai ei suostu osallistumaan toimintaan, päivärahaa ei makseta. Vangille maksetaan kuitenkin päivärahaa, jos hän ei osallistu toimintoihin muusta kuin omasta syystään. Päivärahaa maksetaan myös muussa laitoksessa kuin vankilassa rangaistusta suorittaville vangeille. Terveytensä tai työkykynsä vuoksi toimintaan osallistumaan kykenemättömille vangeille maksetaan pienempää tukirahaa. Tukirahaa maksetaan myös eristyksessä oleville vangeille.

Päivärahan taso tarkistetaan vuosittain. Vangille on ilmoitettava hänen päivärahasa suuruus ja joka kuun lopussa vangille on kerrottava hänen tilinsä saldo.

Tanska

Tanskassa vangilla on oikeus ja velvollisuus osallistua työhön, opiskeluun tai muuhun sopivaan toimintaan. Vangin tulee saada työskentelystään korvausta. Korvaus maksetaan myös vangille, jolle ei voida osoittaa toimintaa tai jolla ei ole velvollisuutta työskennellä erityisestä, välttämättömästä syystä sekä vangille, joka on poissa toiminnoista sairauden vuoksi. Vangeille, joille ei makseta korvausta toiminnasta, korvataan ainoastaan välttämättömät henkilökohdittaiset tarpeet. Omasta työstä tai vankilan ulkopuolella työskentelystä ei makseta korvausta.

Vuonna 2015 normaalikorvaus oli noin 10 kruunua tunnilta. Vangilla on mahdollisuus saada suurempi korvaus esimerkiksi ammattitaitonsa perusteella.

Työskentelyyn käytettävä aika on voimassa olevien työmarkkinasäännösten mukainen. Toimintaa on osoitettava viikon viitenä ensimmäisenä päivänä vähintään seitsemälle tunnille päivässä. Normaalin työajan ulkopuolella tehtävästä työstä maksetaan haittalisää ja ylityöstä ylityökorvausta. Pyhäpäiviltä maksetaan pyhäpäiväkorvaus.

2.3 Nykytilan arviointi

Vangeille maksettavat taloudelliset etuudet

Vankien ansiojärjestelmä on monimutkainen, koska palkka- ja toimintarahaluokkia on monia ja eri etuuksien kohdalla menetellään eri tavoin muun muassa työkyvyttömyysajan ansioiden maksamisessa.

Toimintarahaluokan määräytymistä koskeva säännös on varsin yleisluonteinen ja jättää ratkaisijalle paljon harkintavaltaa. Laissa ei myöskään ole säännöksiä muutoksenhakuoikeudesta

kyseisistä päätöksistä. Työtoiminnan, koulutuksen ja kuntoutuksen erilaisten toimintojen eri toimintarahaluokkiin luokittelun kriteerit eivät ole yksiselitteiset ja selkeät. Toimintojen keskinäisen vertailun ja niiden vaativuuden arviointi on objektiivisesti erittäin vaikeaa. Sama koskee vangin suoriutumisen arvioimista ja sen vaikutusta toimintarahaluokan määräytymiseen. Vankiloiden välillä ei ole yhdenmukaista käytäntöä toimintarahaluokan määräytymisessä, vaan vankilakohtaisesti voidaan painottaa vaativuutta eri tavoin riippuen siitä onko kyse työtoiminnasta, koulutuksesta tai kuntoutuksesta. Tämän hetkinen tilanne on ongelmallinen vankien yhdenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun kannalta.

Vankeuslain mukaan toiminnan tarkoituksena on edistää vangin sijoittumista yhteiskuntaan vahvistamalla vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan, ylläpitämällä ja parantamalla vangin ammattitaitoa sekä työ- ja toimintakykyä ja tukemalla vangin päihteetöntä elämäntapaa. On tärkeää, että vanki osallistuisi nimenomaan sellaisiin toimintoihin, joissa hän työskentelee intensiivisesti uusimisriskinsä vähentämiseksi. Kuntoutukseen ja koulutukseen osallistuminen on usein vaikuttavampaa kuin työtoimintaan osallistuminen. Tällä hetkellä vankien sijoittumista toimintoihin eivät kaikissa tapauksissa ohjaa vangin rangaistusajan suunnitelman mukaiset tavoitteet, vaan vangin halu päästä toimintaan, jossa ansiot ovat mahdollisimman suuret. Usein työtoimintaan haluavat osallistua sellaisetkin vangit, joiden kannalta kuntoutukseen tai opiskeluun osallistuminen olisi toivottavampaa. Vangin toimintaan ohjautumiseen vaikuttaa siten vankeuden täytäntöönpanon tavoitteiden sijaan toimintarahaluokan määrä.

Ruoka- ja ylläpitokorvausten perimistä ja perittyjen korvausten palauttamista koskeva järjestelmä on monimutkainen ja aiheuttaa paljon työtä. Säännökset edellyttävät tapauskohtaista harkintaa siitä, täytyvätkö korvausten perimisen edellytykset esimerkiksi siviililyössä käyvien kohdalla.

Vankien ansioiden merkitseminen vankitietojärjestelmään sekä palkkojen laskemiseen ja maksatukseen tehtävät ovat hyvin työllistäviä.

Vangin toimintaan sijoittamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies. Päätökseen ei saa hakea muutosta. Vankeuslaissa ei ole kuitenkaan säännöstä siitä, kuka päättää vangin palkka- ja toimintarahaluokan määräytymisestä, vaikka asiassa on vangin kannalta kyse merkittävästä päätöksestä. Käytännössä tasosta työtoiminnasta on päättänyt työnjohtohenkilökunta. Koulutuksen ja kuntoutuksen osalta toimintarahaluokasta on päättänyt toimintaa ohjaava virkamies.

Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa

Vankien rahavarojen käsittely on ollut monimutkaista ja työllistänyt henkilöstöä. Maksukorttien käyttöönotto on yksinkertaistanut rahavarojen käsittelyä. Maksukortteja ei kuitenkaan nykyisten säännösten nojalla voida suljetuissa vankiloissa antaa vankien haltuun, vaan niitä on säilytettävä Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan hallussa. Tämä on ongelmallista maksukorttien käytön järjestämisen kannalta. Olisikin perusteltua mahdollistaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymien maksukorttien antaminen vankien haltuun.

Vankien sitominen kuljetuksen ajaksi

Edellä jaksossa 2.1 kuvatussa eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä kuvatuista syistä voimassa olevia säännöksiä vankien ja tutkintavankien sitomisesta kuljetuksen aikana voidaan pitää ongelmallisina. Käytännössä on tilanteita, joissa kuljetuksen turvallisuus on vaikeaa taata nykyisten säännösten antamalla toimivaltuuksilla.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen turvatarkastus

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu tarvetta muuttaa vankeuslain 17 luvun 2 §:n säännöstä turvatarkastuksen tekemisestä muille kuin vangeille. Valmistelussa on katsottu, että säännöksen nykyinen sanamuoto kattaa kaikki henkilöt mukaan lukien Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan. Näin ollen säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

Tapaamiskielto

Apulaisoikeusasiamiehen edellä käsitellyn kannanoton perusteella olisi perusteltua muuttaa tapaamiskieltoa koskevaa sääntelyä siten, että asianosaisen kuulemista koskevat säännökset vastaisivat hallintolain säännöksiä.

Muut vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutostarpeet

Vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa on soveltamiskäytännössä havaittu joitakin täsmennystarpeita.

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain päätösvaltaa koskevista säännöksistä jää osin epäselväksi, kenellä on toimivalta tehdä vankia koskevia päätöksiä esimerkiksi vangille maksettavista matkakustannuksista ja ruokarahasta. Myös muutoksenhakua koskevista säännöksissä on epäselvää, voiko vanki hakea oikaisua ja valittaa taloudellisia etuuksia koskevista päätöksistä. Sääntelyä olisi perusteltua täsmentää.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muutostarpeet

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa on soveltamiskäytännössä havaittu joitakin muutostarpeita.

Voimassa olevan lain 18 §:n 2 momentissa säädetään seuraamuksen täytäntöönpanon lykkäyksestä tai keskeytyksestä. Pykälän 2 momentin mukaan täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää 1 momentissa säädettyjen perusteiden lisäksi myös, kun täytäntöönpanon aloittamiselle tai jatkamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta johtuva este. Lykkäämisen tai keskeyttämisen edellytyksenä säännöksessä ei kuitenkaan ole mainittu tutkintavankeuden toimeenpanoa.

Voimassa olevan lain mukaan 19 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa asiasta käräjäoikeudelle. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia edeltäneessä lainsäädännössä eli yhdyskuntapalvelusta annetun lain (1055/1996) 9 §:n ja valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 21 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitos teki asiaa koskevan ilmoituksen syyttäjälle. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain voimaantulon jälkeen on kuitenkin havaittu aiheelliseksi, että syyttäjä osallistuisi yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen muuntamista koskevaan oikeuskäsittelyyn. Niissä asioissa on merkitystä syyttäjän tekemällä oikeudellisella harkinnalla. Sen sijaan täytäntöönpanoajan pidentäminen ei ole sellainen asia, jossa syyttäjän harkintaa ja läsnäoloa tarvittaisiin. Valtaosassa pykälän tarkoittamista tilanteista on päädytty pidentämään suoritusaikaa eikä muuntamista ole harkittu.

Voimassa olevan lain 30 §:ssä säädetään päätösvallassa. Säännöksestä puuttuu päätösvalta lain 50 §:ssä tarkoitetun turvatarkastuksen tekemisestä ja lain 32 §:ssä tarkoitetusta matkakustannusten korvaamisesta.

Laista puuttuu säännös menettelystä, kun samaan aikaan on täytäntöön pantavana yhtä useampi valvontarangaistus. Tällainen säännös oli aiemmassa valvontarangaistuksesta annetun lain 22 §:ssä.

Lain 70 §:ssä säädetään ehdonalaisen vapauden valvontaan asettamisesta. Pykälän 1 momentti sisältää valvontaan asettamisen edellytykset. Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä olla asettamatta vanki valvontaan, vaikka 1 momentin edellytys täyttyy. Vanki voidaan jättää asettamatta valvontaan, jos se on esimerkiksi vangin vakavan sairauden vuoksi selvästi tarpeetonta. Momentin lopuksi säädetään vielä mahdollisuudesta jättää vanki asettamatta valvontaan myös, jos hänellä ei hänen valvotun koevapautensa ja muun selvityksen perusteella ole ilmeistä rikokseen syyllistymisen riskiä. Viimeksi mainittu virke on käytännössä osoittautunut rangaistusajan suunnitelmallisuuden ja valvontaan asettamista koskevan päätöksenteon kannalta ongelmalliseksi.

Rangaistusajan suunnitelmallisuuden kannalta on tärkeää, että päätös valvontaan asettamisesta tehdään ja valvonnan edellyttämiin järjestelyihin ryhdytään ajoissa. Tämä auttaa suunnittelemaan ja toteuttamaan siirtymää vankilasta vapautteen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Päätöstä valmisteltaessa ei vielä ole tosiasiallisesti mahdollisuutta arvioida valvotun koevapauden onnistumista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Vangeille maksettavat taloudelliset etuudet

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa vangeille maksettavia taloudellisia etuuksia. Toisaalta tavoitteena on, että taloudelliset etuudet kannustaisivat vankeja nykyistä paremmin osallistumaan sellaisiin toimintoihin, jotka edistäisivät rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Keskeisin muutos nykyiseen olisi se, että vankien käyttöraha ja toimintaraha maksettaisiin päivärahana nykyisen tuntiperusteisen laskennan sijasta. Näin etuuksien laskenta olisi nykyistä yksinkertaisempaa, koska enää ei tarvitsisi pitää tuntikirjanpitoa toimintoihin osallistumisesta, vaan vangin viikoittaiset toimintapäivät päätettäisiin toimintaan sijoitettaessa ja toimintarahaa maksettaisiin päiväkohtaisesti tällä perusteella. Muutos kannustaisi vankeja myös osallistumaan sellaisiin toimintoihin, joissa toimintatunteja ei välttämättä kerry viikoittaista enimmäismäärää ja jotka kuitenkin voisivat olla vangin rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden kannalta hyödyllisiä.

Esityksessä ehdotetaan, että kaikille vangeille ja tutkintavangeille maksettaisiin jatkossa käyttörahaa koko rangaistusajalta lukuun ottamatta valvotun koevapauden aikaa ja ehdonalaisen vapauden aikaa. Käyttöraha olisi tarkoitettu välttämättömien perustarpeiden hankkimiseen ja se maksettaisiin riippumatta siitä, osallistuuko vanki toimintoihin. Käyttörahan tasosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoitus olisi, että käyttöraha olisi suuruudeltaan samantoinen kuin nykyisinkin.

Toimintoihin osallistuville vangeille ja tutkintavangeille maksettaisiin toimintarahaa tai palkkaa.

Palkkaa maksettaisiin vain avolaitostyönä muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävässä työtoiminnassa. Kyse olisi edellä nykytilajaksossa kuvatusta avolaitostyöstä, jota varten valtion talousarvion 74 momentilla on varattu erillinen määräraha. Lakiin ehdotetaan säännöstä avolaitostöihin osallistuvien vankien työmatkakustannusten korvaamisesta. Nykyisin laissa

ei ole tällaista säännöstä, mutta avolaitostöihin osallistuvien vankien työmatkakustannukset olisi perusteltua voida korvata, jos avolaitostyöpaikkaan pääseminen aiheuttaa vangeille kustannuksia.

Muihin toimintoihin osallistuville vangeille ja tutkintavangeille maksettaisiin toimintarahaa. Toimintarahaa maksettaisiin kolmessa luokassa. Maksuluokkien perusteita muutettaisiin siten, että toimintarahan tasoa määriteltäessä otettaisiin nykyistä selkeämmin huomioon yksittäisen vangin rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteutuminen. Vanki voisi siten päästä korkeampaan toimintarahaluokkaan edistyessään rangaistusajan suunnitelman mukaisessa toiminnassa. Näin järjestelmä kannustaisi vankeja osallistumaan sellaisiin toimintoihin, jotka edistäisivät rangaistusajan suunnitelmaa, eivätkä vangit hakeutuisi toimintoihin vain sen perusteella, että jostain toiminnasta saa paremman korvauksen. Laissa säädettäisiin myös, että suljetuissa vankiloissa maksettaisiin kahta alemmalla toimintarahaluokkaa ja avolaitoksissa kahta ylempää toimintarahaluokkaa. Myös tämä tukisi rangaistusajan tavoitteellista etenemistä, koska avolaitoksessa olisi mahdollista saada hieman korkeampaa toimintarahaa. Säännös myös rajaisi toimintarahaluokkien määrän kahteen luokkaan niin suljetuissa kuin avolaitoksissakin, mikä selkeyttäisi päätöksentekoa yksittäisen vangin toimintarahaa määrättäessä.

Esitysluonnoksesta saadussa lausuntopalautteesta on ehdotettu, että toimintarahaa voitaisiin maksaa osapäivärahana siten, että esimerkiksi alle kolme tuntia päivässä kestävästä toiminnasta maksettaisiin vain puolikasta toimintarahaa. Toiseksi on ehdotettu, että joissakin vankiloissa tehtävässä pakkaustyössä toimintarahaa voitaisiin maksaa työsuoritteiden määrään perustuvana. Koska tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää vankien taloudellisia etuuksia, näitä ehdotuksia voidaan pitää ongelmallisina. Ehdotukset voivat myös edelleen kannustaa vankeja osallistumaan rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden kannalta epätarkoituksenmukaisiin toimintoihin suuremman toimintarahan vuoksi. Erityisesti niin sanotun urakkakorvauksen maksaminen yksittäisissä työpisteissä on ongelmallista yhdenmukaisten käytäntöjen muodostumisen kannalta ja urakkakorvausten määräytymisperusteita on vaikea määritellä yhdenmukaisiksi.

Lausuntopalautteesta urakkakorvauksesta luopumisen riskinä on tuotu esille se, ettei vankeja enää voida motivoida määräaikaan sidottuun pakkaustyöhön, jos siitä ei voi saada lisäkorvausta. Tämä voi haitata pakkausurakoiden valmistumista sovitussa aikataulussa. Tämän vuoksi esityksen jatkovalmistelussa on edellä mainituista ongelmista huolimatta pidetty perusteltuna säilyttää mahdollisuus maksaa työsuoritukseen perustuvaa korvausta.

Lausuntopalautteesta myös osapäivärahasta luopumisen riskinä on pidetty sitä, etteivät vangit välttämättä haluaisi osallistua kokopäiväisiin toimintoihin, jos saman toimintarahan saa osallistumalla vain puolipäiväisesti. Käytössä olisi kuitenkin edelleen kolme toimintarahaluokkaa, joiden avulla vankeja voitaisiin motivoida osallistumaan erityisesti rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisiin toimintoihin. Näistä syistä esityksen valmistelussa on pidetty perusteltuna, että toimintarahaa maksettaisiin vain kokopäiväisenä riippumatta toiminnan päivittäisestä kestosta.

Vankeuslakiin lisättäisiin säännös siitä, että toimintarahaa ja palkkaa koskeva päätös voitaisiin ottaa uudelleen käsiteltäväksi, jos edellytykset niiden maksamiselle muuttuisivat esimerkiksi vangin työkyvyttömyyden vuoksi. Toimintarahan ja palkkauksen tasosta ja tarkemmista perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä jaksossa 2 kuvatuista syistä luovuttaisiin monimutkaisesta ruoka- ja ylläpitokorvausten perimisestä. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu mahdollisuutta, että esimerkiksi siviilityöhön tai avolaitostyöhön osallistuvilta vangeilta voitaisiin edelleen periä ruokakorvaus tai jättää

maksamatta vankeuslain 7 luvun 5 §:n nojalla maksettava korvaus omatoimisesta ruokahuollosta. Taloudellisten etuuksien maksamista koskevan järjestelmän selkeyden ja yksinkertaisuuden vuoksi on kuitenkin päädytty siihen, että tällaisia poikkeuksia ei säädettäisi. Myös vankilan velvollisuudesta suorittaa pidätys vahvistetun elatusavun maksamiseen luovuttaisiin. Käytännössä pidätyksen tekeminen ei ole ollut mahdollista ja siitä luopuminen yksinkertaistaa ansioiden maksamista.

Päätösvaltatasa ehdotetaan muutettavaksi siten, että etuuksista voisi päättää vankilan johtajan ja hänen määräämänsä toiminnoista vastaavan virkamiehen lisäksi johtajan määräämä ohjauksen ja valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tämä olisi perusteltua, koska käytännössä osastojen rikosseuraamus esimiehet tekevät lähityötä vankien kanssa ja tuntevat parhaiten vangin ja kykenevät päättämään etuuksista. Vastaavasti muutettaisiin päätösvaltaa vangin toimintoihin sijoittamisessa, koska päätös toimintoihin sijoittamisesta ja etuuksien suuruudesta olisi usein perusteltua tehdä samalla kertaa.

Lisäksi vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin lisättäisiin säännökset muutoksenhakuoikeudesta etuuksia koskeviin päätöksiin.

3.2 Rahan hallussapito ja käyttö vankilassa

Vankien käyttöön on otettu Rikosseuraamuslaitoksen hankkimat maksukortit. Maksukorttien käyttöönotto helpottaa huomattavasti vankien rahankäytön järjestämistä vankilassa. Vangille maksettavat taloudelliset etuudet voidaan tallettaa suoraan maksukortille ja vanki voi tehdä ostoksensa maksukorttia käyttäen. Myös vangille tulevat rahasiirrot on mahdollista tehdä verkkopankin kautta suoraan maksukortille, jolloin omaisten ei tarvitse toimittaa vangille käteistä rahaa kirjeissä tai tapaamisten yhteydessä. Rikosseuraamuslaitos vastaa maksukorttien käytöstä aiheutuvista kustannuksista.

Maksukorttien käyttöönoton helpottamiseksi vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia muutettaisiin siten, että vangin ja tutkintavangin haltuun voitaisiin antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti. Maksukortti olisi vangin hallussa ja sille voitaisiin tallettaa vangin rahavarat ja vankilassa maksettavat etuudet. Joissain tilanteissa maksukortin hallussapito voi olla perusteltua evätä. Tämä olisi mahdollista samoin perusteita kuin muunkin omaisuuden hallussapidon epäminen. Tällöin vangin mahdollisuus tehdä ostoksia tulisi järjestää muulla tavoin.

Ehdotuksen mukaan vapautumisvaiheessa maksukortilla olevat rahavarat siirrettäisiin lähtökohtaisesti vangin pankkitilille. Jos tämä ei olisi mahdollista esimerkiksi sen vuoksi, ettei vangilla ole pankkitiliä, rahavarat voitaisiin edelleen maksaa käteisenä, mutta ne olisi myös mahdollista tallettaa jollekin muulle vangin henkilökohtaiselle maksuvälineelle. Säännös mahdollistaisi jatkossa nykyistä joustavammat toimintatavat vangin rahavarojen käsittelyyn vapautumisvaiheessa. Myös tarve käteisen rahan säilyttämiseen vankiloissa pienenesi huomattavasti, koska vain osalle vangeista olisi enää tarpeellista antaa käteistä rahaa vapautuessa.

Esitystä valmisteltaessa on ollut esillä mahdollisuus antaa maksukortti tietyksi ajaksi vangin haltuun vapautumisen jälkeen ja velvoittaa vanki itse tyhjentämään kortti tai käyttämään kortilla olevat rahat. Tämä ehdotus on kuitenkin ongelmallinen muun muassa siksi, että maksukortti on Rikosseuraamuslaitoksen hallinnoima eikä vangin rahavarojen käytön valvontaan ole enää perusteita vapautumisen jälkeen. Tähän ratkaisuun sisältyisi myös useita käytännön ongelmia muun muassa siitä, kuinka maksukortin rahavarojen käyttäminen tai kortin tyhjentäminen onnistuisi ja miten toimittaisiin, jos kortille edelleen jäisi rahavaroja.

3.3 Vangin sitominen kuljetuksen ajaksi

Kuten edellä on todettu, eduskunta on pitänyt ongelmallisena sitä, ettei vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa ole säännöstä, jonka nojalla kuljetuksen aikana olisi mahdollista sitoa kaikki kuljetettavat vangit. Tämän vuoksi ehdotetaan vankeuslain ja tutkintavankeuslain täydentämistä siten, että lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki kuljetettavat vangit voitaisiin sitoa tietyin edellytyksin. Pääsääntönä olisi edelleen, että vangin sitomisesta päätettäisiin yksilökohtaisen harkinnan perusteella. Ensisijaisesti kuljetusta järjestettäessä tulisi myös selvittää, voidaanko kuljetuksen turvallisuus taata käytännön ratkaisuilla kuten käyttämällä osastoituja ajoneuvoja.

Ehdotetun säännöksen nojalla lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki kuljetettavat vangit voitaisiin sitoa kuljetuksen turvaamiseen liittyvistä välttämättömistä syistä kuljetuksen ajaksi. Tällaisia syitä olisivat kuljetuksen turvallisuuden säilyminen ja vangin tai muun henkilön koskemattomuus tilanteissa, joissa kuljetettavana olisi suuri määrä vankeja, kuljetus tapahtuisi poikkeuksellisissa liikenneolosuhteissa tai sitomiselle olisi jokin muu näihin rinnastettava syy. Käytännössä kaikkien vankien sitominen olisi tarpeellista lähinnä silloin, kun suurta vankimäärää kuljetetaan tuomioistuimeen. Tällaisissa tilanteissa kuljetettavana voi olla erilaisista rikoksista epäiltyjä tutkintavankeja, joihin liittyvät riskit eivät välttämättä ole Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan tiedossa. Tällaisessa tilanteessa voisi poikkeuksellisesti olla perusteltua ehkäistä mahdolliset vaaratekijät ennakolta sitomalla kuljetettavat vangit kuljetuksen ajaksi.

3.4 Muut vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutosehdotukset

Lisäksi vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin ehdotetaan yksittäisiä säännösmuutoksia edellä jaksossa nykytilan arviointi kuvattuihin seikkoihin.

Tapaamiskieltoa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että menettely noudattaisi hallintolain yleisiä periaatteita.

Päätösvaltaa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siltä osin kuin säännökset jättävät epäselväksi, kenelle päätöksentekotoimivalta yksittäisessä asiassa kuuluu. Lisäksi lakeihin tehtäisiin eräitä teknisluonteisia korjauksia.

3.5 Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muutosehdotukset

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että lain 19 §:ään lisättäisiin säännös syyttäjän osallistumisesta tuomioistuinkäsittelyyn, kun harkitaan yhdyskuntapalvelun muuntamista valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Tämä olisi perusteltua, koska asiaan liittyy sellaista oikeudellista harkintaa, joka kuuluu syyttäjän tehtäviin.

Lisäksi lakiin ehdotetaan edellä jaksossa nykytilan arviointi käsiteltyjen täsmennysten tekemistä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Vankien etuudet kohdentuisivat jossain määrin uudelleen siten, että suljetuissa vankiloissa vankien etuudet kasvaisivat ja avolaitoksissa laskisivat. Valtioneuvoston asetuksella säädettäi-

siin etuuksien tasoista. Käyttörahan taso säilyisi nykyisellään eli 40—50 eurossa kuukaudessa, mutta sitä maksettaisiin jatkossa kaikille vankeusvangeille ja tutkintavangeille. Toimintoihin osallistuvien vankien ja tutkintavankien toimintarahana olisi toimintarahaluokasta riippuen noin 100—200 euroa. Avolaitostyöstä valtion talousarvion 74 momentin nojalla maksettavat avolaitospalkat laskisivat nykyisestä, mutta myös avolaitostyötä tekeville vangeille maksettaisiin jatkossa käyttörahaa. Avolaitospalkan tasot olisivat noin 480 euroa ja noin 520 euroa.

Avolaitostyötä tekevien vankien työmatkakustannusten korvaaminen aiheuttaisi arviolta 60 000 euron kustannukset vuosittain. Tämä kustannus voitaisiin kuitenkin kattaa valtion talousarvion 74 momentin määrärahalta. Muutos ei edellyttäisi muutoksia talousarvion 74 momenttiin kirjattuun määrärahan käyttötarkoitukseen,

Vankien rahavarojen käsittelystä aiheutuu nykyisin noin 100 000 euron kustannukset vuosittain, koska Rikosseuraamuslaitos maksaa palvelukeskukselle rahavarojen siirroista. Vangeille annettavan maksukortin käyttöönoton jälkeen näistä maksuista luovuttaisiin. Maksukorteista aiheutuu Rikosseuraamuslaitokselle käyttöönotosta noin 20 000 euron kustannukset ja vuosittain noin 20 000 euron kustannukset. Nettosäästö on vuosittain noin 80 000 euroa.

Etuuksien laskeminen ja rahavarojen käsittely ovat sitoneet runsaasti henkilökunnan työaika. Maksukorttijärjestelmän, pääkassajärjestelmän ja vankipriman pääkäyttäjätehtävien vaatima henkilöstötarve on jatkossa noin viisi henkilötyövuotta. Suljetuista vankiloista saadaan 12 henkilötyövuoden tuottavuussäästö. Avolaitosten palkanlaskijoiden tallennustehtävät vähenevät noin yhdellä henkilötyövuodella. Yhteensä tuottavuussäästöjä syntyy 13 henkilötyövuotta.

Lisäksi työnjohdon, vartijoiden ja ohjaajien työaikakirjanpitoon ja ansioiden tarkistamiseen käyttämä aika vähenisi uuden asiakastietojärjestelmän (Roti) myötä vuodesta 2019 lukien. Roti-järjestelmän kustannus-hyötyanalyysissä arvioitiin, että uudessa järjestelmässä ansioiden kirjaamiseen menisi 40 prosenttia nykyistä vähemmän työaika, mikä vastaisi tuottavuuden lisääntymisenä viidestä kuuteen henkilötyövuoden säästöä. Tämä sisältyi osaksi Roti-hankkeen tavoiteltua 70 henkilötyövuoden tuottavuussäästötavoitetta.

Edellä mainitut tuottavuusvaikutukset otettiin huomioon kevään 2013 kehyspääatöksessä, ja niitä vastaavat henkilöstövähennykset sisältyivät Rikosseuraamuslaitoksen sopeuttamissuunnitelman toimeenpanoon vuosina 2012–16. Tuottavuutta vastaava henkilöstövähennys on jo Rikosseuraamuslaitoksessa toteutettu. Hallituksen esityksen myötä syntyvä työajansäästö uudelleen kohdennetaan Rikosseuraamuslaitoksessa vankien kanssa tehtävään lähityöhön.

Vankien etuusjärjestelmään tehtävät muutokset toteutettaisiin niihin nykyisinkin varattujen määrärahojen puitteissa. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoista on maksettu vankien etuuksia vuosittain noin 3,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi avolaitostyöhön on valtion talousarvion 74 momentille varattu vuosittain 5 miljoonan euron määräraha.

4.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vankien etuusjärjestelmä olisi vangin kannalta kannustavampi, koska etuuksien suuruuteen vaikuttaisi nykyistä enemmän se, kuinka toiminta edistää vangin rangaistusajan suunnitelman tavoitteita. Tämä voisi parantaa vangin valmiuksia vapautumisen jälkeiseen rikoksettomaan elämään.

5 Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön kanssa.

Oikeusministeriö pyysi luonnoksesta hallituksen esitykseksi lausunnon 14 taholta. Lausunnon antoivat eduskunnan apulaisoikeusasiamies, valtiovarainministeriö, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, Etelä-Suomen rikosseuraamusalue, Länsi-Suomen rikosseuraamusalue, Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Itä-Suomen hallinto-oikeus, Vankilavirkailijain liitto VVL ry, Vankila- ja kriminaalityön henkilöstö VakHe ry ja Kriminaalihuollon tukisäätiö Krits ry.

Lausunnoissa esityksen tavoitteita pidettiin kannatettavina. Useissa lausunnoissa tuotiin esiin se, että taloudellisten etuuksien maksuperusteiden tulisi olla yhdenvertaiset eivätkä ne saisi jättää liikaa tulkinnanvaraa. Säännöksiä on täsmennetty tältä osin.

Lisäksi lausunnoissa tehtiin muutamia sisällöllisiä muutosehdotuksia, joita on käsitelty tarkemmin edellä jaksossa esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.

Valtiovarainministeriö edellytti lausunnossaan täsmennyksiä esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevaan jaksoon. Lausunnossa esille tuodut seikat on otettu huomioon.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi lausunnossaan, että ehdotus mahdollisuudesta sitoa kaikki vangit kuljetuksen aikana on ongelmallinen perustuslain 7 §:n ja kansainvälisten suositusten kannalta. Ehdotuksen perustuslainmukaisuutta on tarkasteltu jaksossa suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Vankeuslaki

2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen

2 §. *Täytäntöönpanon aloittaminen ennen tuomion lainvoimaisuutta.* Pykälän otsikkoon ehdotetaan kielellistä täsmennystä.

2 a §. *Etsintäkuuluttaminen.* Pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä ilmeni, että etsintäkuuluttaminen olisi harkinnanvaraista. Pykälän tarkoituksena on, että Rikosseuraamuslaitoksella on harkintavaltaa siinä, missä vaiheessa tuomittu etsintäkuulutetaan ja mihin toimenpiteisiin Rikosseuraamuslaitos ryhtyy ennen etsintäkuuluttamispyynnön tekemistä poliisille.

10 §. *Päätösvalta.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättäisi 3 §:n perusteella myönnettävästä täytäntöönpanon lykkäämisestä terveydellisistä syistä myös sakon muuntorangaistukseen tuomituille.

4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

11 §. *Päätösvalta.* Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä säädettäisiin myös päätösvallassa luvun 3 §:ssä tarkoitettua matkakustannusten korvaamisesta. Tällä hetkellä päätösvallassa ei ole säännöstä, vaikka matkakustannusten korvaamiseen voi hakea oikaisua vankeuslain 20 luvun nojalla. Päätösvaltasoksi vankilaan saapuvan vangin matkoista ja sijoittamisesta kuulemiseksi tehtävistä matkoista ehdotetaan arviointikeskuksen johtajaa tai työjärjestyksessä määrättyä arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivaa virkamiestä taikka rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrättyä yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajaa tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan sijaisena toimivaa virkamiestä. Päätösvalta olisi siten samoilla virkamiehillä, jotka päättävät vangin sijoitusvankilasta ja ilmoittautumisajastakin. Koska kysymys on vähän harkintavaltaa sisältävästä päätöksestä, rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä voitaisiin määrätä, että päätöksen voisi tehdä myös joku muu arviointikeskuksen tai yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies.

Vapautuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja luvun 3 §:n 2 momentin nojalla korvattavista matkakustannuksista päättäisi vankilan toiminnoista vastaava virkamies tai valvonnan ja ohjauksen esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään.

7 luku Perushuolto ja asuminen

7 §. *Päätösvalta.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä säädettäisiin myös päätösvallassa luvun 5 §:ssä tarkoitettua ruokarahan maksamisesta. Tällä hetkellä päätösvallassa ei ole säännöstä, vaikka kyse on vangille maksettavasta taloudellisesta etuudesta. Päätösvaltasoksi ehdotetaan toiminnoista vastaavaa virkamiestä taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivaa virkamiestä. Päätösvaltaa käyttävistä virkamiehistä määrätään vankilan työjärjestyksessä. Päätösvaltataso olisi sama kuin 5 luvussa säädetyssä osastolle sijoittamisessa, koska ruokarahan maksaminen tapahtuisi sellaisilla osastoilla, joilla vangit järjestävät ruokailunsa omatoimisesti.

Pykälässä on säädetty myös päätösvallasta perusruokavaliosta poikkeamisessa. Säännöksessä on kuitenkin säädetty vain tilanteista, joissa perusruokavaliosta poiketaan uskonnollisin perustein. Selvyyden vuoksi säännöstä täsmennettäisiin siten, että päätösvalta koskisi myös perusruokavaliosta poikkeamista terveydellisin perustein.

8 luku Toimintaan osallistuminen

5 §. *Ammattityö ja valmentava työ.* Jaottelusta ammattityöhön ja valmentavaan työhön ehdotetaan luovuttavaksi, joten pykälä kumottaisiin tarpeettomana.

14 §. *Päätösvalta.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että vangin sijoittamisesta toimintoihin voisi päättää vankilan johtajan määräämä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Päätösvaltaa voitaisiin siten ohjata nykyistä alemmalle päätösvaltatasolle. Päätösvaltataso vastaisi käyttörahan, toimintarahan ja palkan maksamisesta ehdotettua, koska nämä päätökset olisi perusteltua tehdä samalla kertaa toimintoihin sijoittamista koskevan päätöksen kanssa.

9 luku Vangin omaisuus ja tulot

3 §. *Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuten nykyisinkin siitä, ettei vanki voi suljetussa vankilassa pitää hallussaan käteistä rahaa eikä muita maksuvälineitä. Pykälää muutettaisiin siten, että vangin haltuun voidaan antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti. Vangin mukana olevat käteisvarat ja vangille vankeusaikana tuleva raha ja etuudet voitaisiin tallettaa maksukortille, jota vanki voisi käyttää laitostuomuksissa ostoksiin. Maksukortit olisivat Rikosseuraamuslaitoksen hankkimia ja ne annettaisiin vangin haltuun tämän tullessa vankilaan. Maksukortti olisi vangin hallussa koko rangaistuksen ajan vapautumiseen saakka. Vanki voisi käyttää maksukorttia myös vankilan ulkopuolella esimerkiksi poistumisluvuilla.

Maksukortin antaminen vangin haltuun olisi pääsääntö, mutta joissain tilanteissa olisi perusteltua evätä haltuun antaminen. Tällaisia tilanteita voisi olla esimerkiksi vangin sijoittaminen varmuusosastolle tai eristysosastolle tai maksukortin käyttäminen väärin. Edellytyksiä maksukortin haltuun antamisen epäämiseen arvioitaisiin luvun 1 §:n nojalla.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus antaa maksukortti myös avovankilassa olevan vangin haltuun.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vangin rahavaroista kuukausittain annettavasta otteesta. Säännös vastaisi nykyistä.

5 §. *Omaisuuksien palauttaminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että vapautumisvaiheessa vangin maksukortilla olevat rahat siirrettäisiin hänen pankkitililleen. Joissain tilanteissa tämä ei ole mahdollista esimerkiksi, jos vangilla ei ole pankkitiliä. Tällöin maksukortilla olevat rahat annettaisiin vangille käteisenä tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Vankilassa käytettävä maksukortti kuolettaisiin vapautumisen yhteydessä eikä sitä siis annettaisi vangille vapautumisen jälkeen.

6 §. *Käyttöraha, toimintaraha ja palkka.* Pykälässä säädettäisiin vangeille maksettavista etuuksista. Etuudet olisivat kuten nykyisinkin käyttöraha, toimintaraha ja palkka. Etuuksien maksamisedellytykset kuitenkin muuttuisivat nykyisestä.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin käyttörahan maksamisesta. Käyttörahaa maksettaisiin kaikille vangeille koko vankilassaoloajalta alkaen siitä, kun vankeusrangaistuksen suorittaminen vankeusvankina alkaa. Tutkintavankeuden toimeenpanon ajalta käyttörahan maksamiseen sovellettaisiin tutkintavankeuslain säännöksiä. Käyttörahaa maksettaisiin siten muun muassa poistumislupien ajalta ja muulta ajalta, jonka vanki on vankilan ulkopuolella, jos tällainen aika luettaisiin rangaistusajaksi. Esimerkiksi luvattoman poistumisen tai karkaamisen ajalta käyttörahaa ei maksettaisi, koska tällaista aikaa ei lueta rangaistusajaksi. Käyttörahaa ei maksettaisi vangin vapauduttua vankilasta eli valvotun koevapauden ja ehdonalaisen vapauden ajalta. Käyttörahan maksaminen ei olisi enää riippuvainen siitä, saako vanki toimintarahaa tai palkkaa, vaan käyttörahan lisäksi vangille voitaisiin maksaa myös näitä taloudellisia etuuksia. Tämä todettaisiin momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vangille maksettavasta toimintarahasta. Toimintarahaa maksettaisiin kuten nykyisinkin toimintoihin osallistuville vangeille toimintaan osallistumisen ajalta. Myös avolaitoksissa toimintoihin osallistuville maksettaisiin jatkossa toimintarahaa, ellei kyse olisi 3 momentissa tarkoitetusta avolaitostyöstä. Toimintarahaa maksettaisiin kolmessa luokassa rangaistusajan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen sekä osallistumisen säännöllisyyden ja keston. Säännös poikkeaisi nykyisestä siten, että toimintarahaluokkaa arvioitaessa tulisi ottaa nykyistä selvemmin huomioon vangin rangaistusajan suunnitelman tavoitteet ja niiden toteutuminen. Lisäksi säädettäisiin, että kahta ylempää toimintarahaluokkaa sovellettaisiin avolaitoksissa ja kahta alemmaa suljetuissa vankiloissa. Näin ylin toimintarahaluokka olisi käytössä vain avolaitoksissa ja alin suljetuissa vankiloissa.

Lähtökohtana toimintarahän maksamisessa voitaisiin pitää sitä, että vangin aloittaessa rangaistuksen suorittamisen, toimintarahaluokka olisi matalampi. Toimintarahaluokkaa voitaisiin nostaa rangaistusajan edetessä suunnitelmallisesti.

Momentissa säädettäisiin myös provisiioon perustuvasta toimintarahän lisästä. Tällaista provisiota voitaisiin maksaa vangeille, jotka osallistuvat kokoonpano- tai pakkaustyöhön tai muuhun näihin rinnastettavaan työhön. Provisiota voitaisiin maksaa esimerkiksi joissakin vankiloissa tehtävistä ruuvinpakkaustöistä. Provisiota maksettaisiin työsuoritteiden määrän perusteella. Työsuoritteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi valmistuneita tuotteita tai tuotteiden osia. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin tarkemmin provision enimmäismäärästä ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaisi määräykset, siitä missä työtoiminnassa provisiota maksettaisiin sekä provisioiden suuruudesta.

Säännöksestä poistettaisiin valmentavan työn käsite.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa vangille maksettaisiin palkkaa. Palkkaa maksettaisiin vain muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävästä avolaitostyöstä. Määrärahaa saa käyttää avolaitostöihin muun muassa kunnan, seurakunnan ja yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa. Kyseiset työt tehdään ulkopuolisen toimijan tai yhteistyökumppanin organisoimana ja ohjaamana. Rikosseuraamuslaitos on tehnyt avolaitostyösopimuksia Senaatti-kiinteistöjen, Metsähallituksen, Suomenlinnan hoitokunnan sekä Museoviraston kanssa. Muusta avolaitoksissa tehdystä työstä maksetaan toimintarahaa.

Avolaitospalkkaa maksettaisiin kahdessa eri luokassa, kun tällä hetkellä luokkia on kuusi. Luokkien vähentäminen yksinkertaistaa laskemista, mutta säilyttää riittävän kannustavuuden. Palkkauksessa kannustavuus on tärkeää, koska työ suoritetaan ulkopuoliselle taholle. Uutena kohtana momenttiin otettaisiin säännös siitä, että palkkaluokka määräytyisi työn vaativuuden ja vangin henkilökohtaisen suorituksen perusteella.

Vangille voitaisiin maksaa osalta toimintavelvollisuuspäivistä toimintarahaa ja osalta palkkaa sen mukaan, osallistuuko hän kyseisenä päivänä avolaitostyöhön vai muihin toimintoihin. Samalta päivältä maksettaisiin kuitenkin vain joko toimintarahaa tai avolaitospalkkaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti, että etuudet maksettaisiin vähintään kerran kuukaudessa. Koska vankien käyttöön tulisivat maksukortit, etuudet talletettaisiin niille tai suoraan vangin omalle pankkitilille.

6 a §. Työmatkakustannusten korvaaminen. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä työmatkakustannusten korvaamisesta muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävässä avolaitostyössä. Tällä hetkellä on puuttunut säännös siitä, miten esimerkiksi avolaitostyötä vankilan ulkopuolella tekeväälle on voitu korvata matkakustannukset, jos hän on käyttänyt matkaan julkista kulkuneuvoa tai omaa autoaan. Matkakustannukset korvattaisiin halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

7 §. Palkasta suoritettavat pidätykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuten nykyisin, että veron ennakkoperintä ja ulosmittaus tehtäisiin niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 2 momentti palkasta suoritettavasta ruoka- ja ylläpitomenojen korvaamisesta ehdotetaan kumottavaksi yleisperustelujen 2 kohdassa tarkemmin ilmenevillä perusteilla.

Pykälän 3 momentti pidätyksistä vahvistetun elatusavun maksamiseksi ehdotetaan kumottavaksi,

Pykälän 4 momenttia tuottavaa omaa työtä tai muuta kuin työharjoitteluna tehtävää työtä tekevältä vangilta perittävästä ruoka- ja ylläpitomenoista perittävästä korvauksesta ehdotetaan kumottavaksi.

8 §. Suorittamatta jättäminen. Pykälässä säädettäisiin kuten nykyisinkin mahdollisuudesta jättää toimintarahaa suorittamatta tietyissä tilanteissa. Enää ei kuitenkaan olisi mahdollista jättää käyttörahaa suorittamatta, koska käyttöraha maksettaisiin vangeille riippumatta siitä, saavatko he joitain muita taloudellisia etuuksia. Pykälän viimeisessä virkkeessä säädetään nykyisin, että vangilta voidaan periä ruoka- ja ylläpitokorvausta, vaikka toiminta- tai käyttöraha jätettäisiin suorittamatta. Koska ruoka- ja ylläpitokorvausten perimisestä vangeilta luovuttaisiin, ehdotetaan pykälän viimeisen virkkeen kumoamista.

8 a §. Toimintarahaa ja palkan muuttaminen. Lukuun ehdotetaan uutta 8 a §:ää. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten meneteltäisiin, jos toimintarahaa tai palkan maksamista koskevat edellytykset muuttuvat. Pykälän nojalla toimintarahaa tai palkan maksaminen voitaisiin lopettaa tai niiden maksuluokkaa muuttaa, jos luvun 6 §:ssä säädetyt maksamisen edellytykset muuttuvat. Säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi, kun vanki ei enää osallistu toimintoihin työkyvyn pysyvän heikkenemisen vuoksi. Säännöksen nojalla toimintarahaa tai palkan luokkaa voitaisiin tarkastaa myös esimerkiksi vangin edistyessä rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa.

9 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännökset päätösvalta vangeille maksettavista etuuksista. Päätösvaltaa käyttäisi vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminoista vastaava virkamies taikka ohjauksen ja valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Päätösvaltatase olisi sama kuin toimintaan sijoittamista koskevissa päätöksissä, koska päätökset toimintaan sijoittamisesta ja maksettavasta etuudesta on perusteltua tehdä samalla kertaa.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännökset liittyen pidätysten määräytymiseen ja suorittamiseen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkempia määräyksiä Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymän maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä. Määräykset voisivat siten koskea maksukortin käyttöön liittyviä käytännön järjestelyjä. Lisäksi momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että keskushallintoyksikkö antaisi tarkemmat määräykset toimintarahan lisäksi maksettavasta provisiosta. Keskushallintoyksikön määräyksellä määriteltäisiin täsmällisemmin, milloin provisiota maksettaisiin sekä provision suuruus.

12 luku **Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä**

11 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momentin virheellinen viittaus luvun 9 §:ään korjattaisiin viittaukseksi luvun 9 b §:ään.

13 luku **Tapaamiset**

10 §. Tapaamiskielto. Pykälässä säädetään tapaamiskiellon määraamisestä. Pykälän 4 momentin mukaan tapaajaa on kuultava mahdollisuuksien mukaan ja päätös tapaamiskiellosta on tehtävä kirjallisesti. Edellä yleisperusteluissa kuvatus apulaisoikeusasiamiehen kannanoton vuoksi tapaajan kuulemisessa olisi perusteltua noudattaa hallintolain yleisiä säännöksiä. Myös erillistä säännöstä tapaamiskieltopäätöksen kirjallisesta muodosta voidaan pitää tarpeettomana. Näistä syistä ehdotetaan, että pykälän 4 momentti kumottaisiin. Kuulemisen ja päätöksen muodon osalta sovellettaisiin jatkossa hallintolain yleisiä säännöksiä.

18 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

2 §. Sitominen. Pykälän 1 momentti vastaisi nykyistä.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi säännös vankien sitomisesta kuljetuksen aikana. Säännöksen nojalla lyhytaikaisen kuljetuksen aikana olisi mahdollista sitoa kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit, jos se olisi välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi tilanteissa, joissa vankeja joudutaan kuljettamaan suuri määrä, kuljetus tapahtuu poikkeuksellisissa liikenneolosuhteissa tai sitomiselle on jokin muu näihin rinnastettava syy. Säännöksen sisältöä käsitellään tarkemmin jäljempänä tutkintavankeuslain 13 luvun 2 §:n perusteluissa, koska keskeiset soveltamistilanteet liittyisivät tutkintavankien kuljettamiseen.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin nykyisen 2 momentin säännös.

8 §. Päätösvalta. Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että 2 §:n 2 momentin mukaisesta vankien sitomisesta ilman tapauskohtaista harkintaa päättäisi lähtökohtaisesti turvallisuudesta vastaava virkamies, kun muuten sitomisesta päättää lähtökohtaisesti valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Jos asia ei siedä viivytystä, päätöksen voisi tehdä myös valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

19 luku **Ilmoitukset ja tiedon antaminen**

11 §. Päätösvalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojen ilmoittamisessa päätösvaltaa käyttävien virkamiesten määrää laajennettaisiin. Erityisesti lisättäisiin mahdollisuuksia niiden virkamiesten määrän lisäämiseen, jotka saisivat ilmoittaa poliisille 5 §:n 1 momentin mukaisista asioista. Tämä olisi perusteltua, koska ilmoituksissa on kyse varsin vähäisistä ja

rutiininomaisista asioista. Täytäntöönpanoyksikön virkamiehet päättäisivät ja huolehtisivat siitä, että poliisille ilmoitetaan 5 §:n 2 momentin mukaisesti henkirikoksesta sekä törkeästä väkivalta- tai seksirikoksista tuomitun vapauttamisesta

20 luku **Muutoksenhaku**

1 §. *Muutoksenhakukelpoiset päätökset.* Pykälän 1 momentin 7 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin mahdollisuus hakea oikaisua tai valittaa vankeuslain 7 luvun 5 §:n 3 momentissa säädetystä ruokarahan maksamisesta. Momentin 9 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin mahdollisuus hakea oikaisua tai valittaa 9 luvun 6, 6 a ja 8 a §:ssä tarkoitetuista vangille maksettavia etuuksia koskevista päätöksistä. Samalla kohdasta poistettaisiin mahdollisuus hakea oikaisua tai valittaa 9 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua ylläpito- ja ruokakustannusten perimisestä, koska näiden kustannusten perimisestä luovuttaisiin.

3 §. *Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely.* Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää lähtökohtaisesti elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien poistumisluvista, siviililyöluvista, opintoluista ja sijoituksista ulkopuoliseen laitokseen. Keskushallintoyksikkö päättää myös poistumisluvan myöntämisestä muuhun valtioon kuin Suomeen. Jos poistumislupaa on haettu vankeuslain 14 luvun 5 §:n perusteella erittäin tärkeästä syystä edellä mainituissa tapauksissa ja poistumisluvasta on päättänyt Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, päätöksestä ja peruuttamisesta valitetaan suoraan 4 §:n ja 10 §:n mukaisesti Helsingin hallinto-oikeuteen. Samalla tavalla meneteltäisiin silloin, kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää elinkautista vankeusrangaistusta tai koko rangaistusta suorittavan siviililyöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen tai tällaisen luvan peruuttamisesta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan asiaa koskevaa selventävää lisäystä.

7 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

1.2 **Tutkintavankeuslaki**

3 luku **Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen**

9 §. *Päätösvalta.* Pykälän 1 momentin säännöstä perusruokavaliosta päättämisestä täsmennettäisiin vastaavasti kuin vankeuslain 7 luvun 7 §:ää.

4 luku **Toiminta**

4 §. *Päätösvalta.* Pykälää muutettaisiin siten, että päätösvaltaa tutkintavangin sijoittamisessa toimintoihin voisi käyttää vankilan johtajan ja hänen määräämänsä toiminnoista vastaavan virkamiehen lisäksi ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Säännös vastaisi vankeuslain 8 luvun 14 §:ään ehdotettua muutosta.

5 luku **Tutkintavangin omaisuus ja tulot**

3 §. *Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito.* Säännös vastaisi vankeuslain 9 luvun 3 §:ään ehdotettua säännöstä. Tutkintavanki saisi pitää hallussaan Rikosseuraamuslaitoksen hy-

väksymää maksukorttia, jolle tallennetaan hänen käytössään olevat varat ja jolle maksetaan vankilan hänelle maksamat etuudet.

6 §. Omaisuuden palauttaminen. Säännös vastaisi vankeuslain 9 luvun 5 §:ään ehdotettua säännöstä.

7 §. Käyttöraha ja toimintaraha. Pykälässä säädettäisiin tutkintavangeille maksettavista taloudellisista etuuksista. Säännöksen nojalla tutkintavangeille maksettaisiin käyttörahaa tutkintavankeuden toimeenpanon ajalta. Käyttörahaa maksettaisiin vain siltä tutkintavankeusajalta, jolloin tutkintavankeus pantaisiin toimeen vankilassa. Tutkintavangin ollessa poliisin säilyttämänä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain nojalla, käyttörahaa ei maksettaisi. Lisäksi toimintoihin osallistuville tutkintavangeille voitaisiin maksaa toimintarahaa.

Toimintarahan maksamiseen sovellettaisiin vankeuslain 9 luvun säännöksiä soveltuvin osin. Koska tutkintavangeille ei pääsääntöisesti ole laadittu rangaistusajan suunnitelmaa, arvioitaisiin toimintarahaluokkaa ensisijaisesti toimintaan osallistumisen keston ja säännönmukaisuuden perusteella.

8 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vastaavaa muutosta kuin 4 luvun 4 §:ään.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Säännös vastaisi vankeuslain 9 luvun 10 §:ään ehdotettua säännöstä.

9 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

8 §. Tapaamiskielto. Säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 10 §:ään ehdotettua muutosta.

15 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentin viimeisestä virkkeestä poistettaisiin poistumislupia koskeva päätösvaltasäännös. Tutkintavankien poistumislupia koskeva päätösvalta määräytyisi jatkossa pelkästään lain 16 luvun 1 §:n 1 momentin 8 kohdan nojalla. Kyseisen säännöksen mukaan tutkintavankien poistumislupia koskeva päätösvalta määräytyy vankeuslain 14 luvun 11 §:n mukaan.

10 luku **Vankilan järjestys ja kurinpito**

16 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että käsite aluevankilan johtaja korjattaisiin aluejohtajaksi.

13 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

2 §. Sitominen. Pykälän 1 momentti vastaisi nykyistä.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi säännös tutkintavankien sitomisesta kuljetuksen aikana. Säännöksen nojalla lyhytaikaisen kuljetuksen aikana olisi poikkeuksellisesti mahdollista sitoa kaikki samalla ajoneuvolla kuljetettavat tutkintavangit, jos se olisi välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi tilanteissa, joissa vankeja joudutaan kuljettamaan suuri määrä tai kuljetus tapahtuu poikkeuksellisissa liikenneolosuhteissa tai sitomiselle on jokin muu näihin rinnastettava syy. Säännös olisi poikkeus pykälän 1 momentissa säädetyistä yksittäistapaukselliseen harkintaan perustuvasta sitomisesta. Ensisijaisesti tutkintavankien sitomisesta tulisivatkin edelleen päättää 1 momentin nojalla.

Kaikkien tutkintavankien sitomisen edellytyksenä olisi ensinnäkin se, että kuljetus olisi lyhytaikainen. Edellytyksenä olisi myös, että kuljetettavien tutkintavankien määrä olisi suuri, kuljetus tapahtuisi poikkeuksellisissa liikenneolosuhteissa tai kuljetustilanne on muulla tavoin näihin rinnastettava. Kuljetettavien suurena määränä voitaisiin tyypillisesti pitää viittä tai useampaa tutkintavankia. Poikkeuksellisina liikenneolosuhteina tulisivat kysymykseen esimerkiksi tietyt, kolarisuma, tulva tai muu liikenteen kulkuun poikkeuksellisesti vaikuttava tapahtuma. Näihin rinnastettavana syynä voitaisiin pitää esimerkiksi kuljetuksen aikana sattunutta yllättävää tapahtumaa kuten sairaskohtausta, joka edellyttäisi kuljetuksen jatkon kannalta vankien sitomista.

Säännöstä voitaisiin soveltaa kuljetettaessa tutkintavankeja oikeudenkäyntiin suurempiin käräjäoikeuksiin, jolloin tutkintavankeja on usein välttämätöntä viedä suuri määrä samassa kuljetuksessa taikka muuten kaupunkialueilla tapahtuvat kuljetukset, jos tiedossa on yllä mainittuja liikennettä häiritseviä tekijöitä. Esimerkiksi vankiloiden välisissä reittikuljetuksissa sitominen tulisi lähtökohtaisesti arvioida pykälän 1 momentin nojalla.

Edellä kuvatuissa tilanteissakin edellytettäisiin sitä, että sitominen on välttämätöntä vangin, tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi. Välttämättömyys tarkoittaisi sitä, että kaikkien kuljetettavien vankien sitomista harkittaessa tulisi arvioida myös muut mahdolliset järjestelyt, kuten osastoitujen ajoneuvojen käyttö tai toisilleen vihamielisten vankien sijoittaminen eri kuljetuksiin, kuljetuksen turvaamiseksi.

Vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemisella tarkoitettaisiin sitä, että kuljetukseen liittyy vankien välisen väkivallan tai henkilökuntaan taikka ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuvan väkivallan uhka esimerkiksi kuljetettavien tekemiksi epäiltyjen rikosten tai muiden kuljetettavista tiedossa olevien seikkojen vuoksi. Kuljetuksen järjestyksen turvaamisella tarkoitettaisiin sitä, että kuljetukseen liittyy karkaamisen vaara tai muu uhka sille, ettei kuljetusta voida suorittaa asianmukaisesti esimerkiksi tiedossa olevien liikenneolosuhteiden vuoksi. Säännöksessä tarkoitettu turvallisuusharkinta perustuisi kokonaisarvioon kuljetuksen turvallisuudesta. Sitomisesta päätettäessä tulisi arvioida, sisältyisikö kuljetukseen kokonaisuutena sellainen väkivallan tai karkaamisen riski, että kaikki vangit on perusteltua sitoa.

Pykälän nykyisen 2 momentin säännös siirrettäisiin 3 momentiksi.

8 §. Päätösvalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 18 luvun 8 §:ää vastaavaksi.

15 luku **Muutoksenhaku**

1 §. Muutoksenhakukelpoiset päätökset. Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi lain 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen etuuksien maksaminen sellaisena päätöksenä, johon tutkintavanki voisi hakea oikaisua ja valittaa.

1.3 Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta

18 §. Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin tutkintavankien toimeenpano sellaisena perusteena, jonka vuoksi yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpano voitaisiin lykätä tai keskeyttää.

19 §. Suoritusajan pidentäminen tuomioistuimessa. Lain 19 § mukaan tuomioistuin voi pidentää yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisaikaa, jos seuraamuksen suorittaminen ei ole muusta kuin yhdyskuntaseuraamuksen suorittamiseen liittyvien ehtojen törkeän rikkomisen syystä

mahdollista 17 §:n 1 momentin mukaisen enimmäisajan kuluessa. Tuomioistuimen pidentää yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoaikaa tai muuntaa suorittamatta oleva yhdyskuntapalvelu valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi taikka valvontarangaistus ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan enimmäisajan ylittyessä tuomioistuin voi pidentää täytäntöönpanoaikaa tai muuntaa yhdyskuntapalvelun valvontarangaistukseksi taikka ehdottomaksi vankeudeksi ja valvontarangaistuksen ehdottomaksi vankeudeksi. Suorittamatta olevan ajan lyhyiden tai pykälässä lueteltujen, tuomitun syystä riippumattomien seikkojen nojalla tuomioistuin voi katsoa jo suoritettun yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Viimeksi mainitun säännöksen tulisi koskea myös nuorisorangaistusta, joten maininta nuorisorangaistuksesta lisättäisiin 19 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että syyttäjä on läsnä asian käsittelyssä, kun harkittavana on 2 momentissa tarkoitettu suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun muuntaminen valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi taikka valvontarangaistuksen muuntaminen ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi.

30 §. Päätösvalta. Lain 30 §:ään lisättäisiin päätöksentekotoimivaltaa koskevien säännösten yksityiskohtaisen sääntelyn edellyttämät kaksi päätösryhmää, joita koskeva päätösvalta puuttuu voimassa olevasta pykälästä. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan tai jos asia ei siedä viivytystä, työjärjestyksessä määrätyn vankilan johtajan, apulaisjohtajan taikka rikosseuraamusesimiehen päätösvaltaan kuuluvaksi ratkaista lain 32 §:ssä tarkoitettu matkakustannusten korvaaminen. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan myös muu työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voisi päättää matkakustannusten korvaamisesta. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin valvojan tai muun työjärjestyksessä määrätyn Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvaksi turvatarkastuksesta päättäminen.

52 a §. Usean valvontarangaistuksen täytäntöönpano. Lakiin ehdotetaan uutta 52 a §:ää, jossa säädettäisiin usean valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta. Pykälässä säädettäisiin, että samaan aikaan täytäntöön pantavana olevat valvontarangaistukset lasketaan yhteen. Määräosien yhteenlaskettu kesto olisi rikoslain 6 luvun 13 §:n vähennykset huomioon ottaen enintään yksi vuosi. Pykälä olisi samansisältöinen kuin aikaisemmassa lainsäädännössä, paitsi että toimeenpanosuunnitelma-käsite korjattaisiin uuden lainsäädännön käsitteen mukaiseksi eli rangaistusajan suunnitelmaksi.

70 §. Valvontaan asettaminen. Pykälän 2 momentin viimeinen virke poistettaisiin. Vankia ei siten enää voitaisi jättää asettamatta ehdonalaisen vapauden valvontaan, vaikka hänen suorittamansa valvottu koevapaus tai muut seikat osoittaisivat, ettei hänellä ole riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Tällöin valvonnan intensiivisyys voisi mahdollisesti olla vain lievästi valvottavan vapauteen puuttuvaa, esimerkiksi valvojan tapaaminen kerran kuukaudessa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lainsäädäntömuutosten vuoksi myös vankeudesta annettua valtioneuvoston asetusta ja tutkintavankeudesta annettua valtioneuvoston asetusta muutettaisiin. Vankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin vangeille maksettavien etuuksien yksityiskohdista kuten nykyisinkin. Keskeiset säännökset koskisivat käyttörahan, toimintarahaa ja palkan suuruutta ja maksamisen yksityiskohtia. Asetuksessa säädettäisiin myös ruokarahaa suuruudesta. Myös

tutkintavankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin vastaavasti etuuskien suuruuksista.

Lisäksi asetukseen tehtäisiin ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvia täsmennyksiä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan keväällä 2017.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksellä on liittymäkohtia perustuslain 7 §:ssä turvaton henkilökohtaisen koskemattomuuden, 15 §:ssä turvaton omaisuudensuojan ja 21 §:ssä turvaton oikeusturvan kannalta.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt (PeVM 25/1994 vp), että perusoikeusrajoitukset täyttävät tietyt vaatimukset. Rajoitusten tulee olla lain taseisia ja täsmällisiä, niille tulee olla hyväksyttävät perusteet, niiden tulee olla oikeasuhtaisia, ja perusoikeuden ydinalue tulee jättää koskemattomaksi. Lisäksi rajoituksilla tulee olla riittävät oikeusturvatakeet ja rajoitusten tulee sopia yhteen Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Vankeuslain 18 luvun 2 §:ään ja tutkintavankeuslain 13 luvun 2 §:ään ehdotetuilla muutoksilla laajennetaan mahdollisuutta sitoa vangit kuljetuksen aikana. Ehdotettujen säännösten nojalla kaikki kuljetettavat vangit voitaisiin tietyin edellytyksin sitoa kuljetuksen ajaksi. Perustuslain 7 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riisittää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Säännösehdoituksia on arvioitava perustuslain 7 §:n kannalta, koska sitominen merkitsee puuttumista vankien henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

Ehdotetuissa säännöksissä säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti niistä tilanteista, joissa kaikki kuljetettavat vangit voidaan sitoa. Sitominen voitaisiin tehdä vain lyhytaikaisen kuljetuksen aikana, kun kuljetetaan suurta määrää vankeja, liikenneolosuhteet ovat poikkeukselliset tai on jokin muu näihin rinnastettava syy. Lisäksi sitominen edellyttää kokonaisharkintaa siitä, että se on välttämätöntä jonkun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi.

Ehdotuksia voidaan pitää hyväksyttävänä, koska niillä pyritään turvaamaan ennen kaikkea muiden henkilöiden koskemattomuutta ja turvallisuutta kuljetuksen aikana mahdollisesti aiheutuvilta häiriöiltä. Sitominen ei myöskään merkitse nykyistä syvempää puuttumista vankien koskemattomuuteen, sillä se on jo nykyisin mahdollista yksittäistapauksissa.

Ehdotuksia voidaan pitää myös suhteellisuusvaatimuksen mukaisina, koska säännösten soveltaminen rajoittuu vain poikkeuksellisiin tilanteisiin, joissa kuljetuksen turvallisuutta ei voida taata muuten kuin sitomalla kaikki vangit. Ensisijaisesti sovellettaisiin edelleen yksittäistapauksellista harkintaa. Lisäksi sitominen olisi mahdollista vain lyhytaikaisissa kuljetuksissa.

Maksukortin käyttöä koskevilla säännösmuutoksilla ei puututa vangin omaisuudensuojaan nykyistä sääntelyä enempää. Mahdollisuus käyttää maksukorttia vankilassa helpottaa vangin ja tutkintavangin mahdollisuutta käyttää rahaa vankilassa.

HE 263/2016 vp

Päätösvaltaa ja muutoksenhakua koskevat säännösmuutokset parantaisivat vangin, tutkintavangin ja yhdyskuntaseuraamukseen tuomitun oikeusturvaa nykyisestä, koska ehdotukset täsmentäisivät lainsäädäntöä ja selkeyttäisivät sitä, mistä päätöksistä voi hakea muutosta.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä. Koska asia on kuitenkin joiltakin osin tulkinnanvarainen, olisi suotavaa, että säätämisyksityksestä hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vankeuslain (767/2005) 8 luvun 5 § ja 13 luvun 10 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 13 luvun 10 §:n 4 momentti laissa 393/2015,
muutetaan 2 luvun 2 §:n otsikko, 2 a § ja 10 §:n 1 momentti, 4 luvun 11 §:n 1 momentti, 7 luvun 7 §:n 3 momentti, 8 luvun 14 §:n 1 momentti, 9 luvun 3 §, 5 §:n 1 momentti, 6 —8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 12 luvun 11 §:n 2 momentti, 18 luvun 2 ja 8 §, 19 luvun 11 § sekä 20 luvun 1 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta ja 3 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 2 a § ja 4 luvun 11 §:n 1 momentti laissa 33/2015, 2 luvun 10 §:n 1 momentti ja 19 luvun 11 § laissa 1640/2015 sekä 7 luvun 7 §:n 3 momentti, 8 luvun 14 §:n 1 momentti, 9 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 12 luvun 11 §:n 2 momentti ja 20 luvun 1 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta ja 3 §:n 3 momentti laissa 393/2015, sekä
lisätään 9 lukuun uusi 6 a ja 8 a § ja 20 luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 393/2015, uusi 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

2 §

Täytäntöönpanon aloittaminen ennen tuomion lainvoimaisuutta

---

2 a §

Etsintäkuuluttaminen

Rikosseuraamuslaitos voi etsintäkuuluttaa tuomitun täytäntöönpanon aloittamista varten, jos:

- 1) tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville;
- 2) tuomittu ei noudata kuulemista koskevaa kehotusta;
- 3) tuomittu ei saavu vankilaan määrättynä ilmoittautumisajankohtana;
- 4) tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa.

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä tarkoitetusta vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitetusta lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydetty Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

---

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan, vankilaan ilmoittautumisajankohdasta, vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja vangin kuumemisesta aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta päättää arviointikeskuksen johtaja, työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies, rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan sijaisena toimiva virkamies. Vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen tai yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies. Vankilasta vapautuvan vangin matkakustannusten ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

---

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Ruokarahan maksamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

---

8 luku

Toimintaan osallistuminen

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettun luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

---

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Suljetussa vankilassa vangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Vangin haltuun voidaan kuitenkin antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti. Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi, talletetaan vangin maksukortille tai talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Avolaitoksessa olevalla vangilla on oikeus pitää hallussaan rahaa ja muita maksuvälineitä. Vangin haltuun voidaan antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti. Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet voidaan hänen pyynnöstään ottaa vankilassa säilytettäväksi, tallettaa hänen maksukortilleen tai tallettaa vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Vangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

5 §

Omaisuuuden palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. Vangin maksukortilla olevat rahavarat talletetaan vangin ilmoittamalle tilille pankkiin. Jos tallettaminen pankkitilille ei ole mahdollista, rahavarat luovutetaan vangille käteisenä rahana tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

---

6 §

Käyttöraha, toimintaraha ja palkka

Vangille maksetaan käyttörahaa 3 luvun 1, 3 ja 7 §:ssä tarkoitettulta rangaistusajaksi luettavalta ajalta lukuun ottamatta valvottua koevapautta ja ehdonalaista vapautta. Käyttörahan lisäksi vangille voidaan maksaa toimintarahaa tai palkkaa.

Työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangille maksetaan toimintarahaa toimintaan osallistumisen ajalta. Toimintarahaa maksetaan kolmessa luokassa vangin rangaistusajan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen sekä osallistumisen säännöllisyyden ja keston mukaan. Kahta ylintä toimintara-

HE 263/2016 vp

haluokkaa maksetaan avolaitoksissa ja kahta alinta suljetuissa laitoksissa. Toimintarahaa lisäksi kokoonpano- tai pakkaustyöhön taikka muuhun näihin rinnastettavaan työhön osallistuvalla vangilla voidaan maksaa provisio työsuoritteiden määrän perusteella.

Toimintarahaa sijasta maksetaan palkkaa, jos vanki osallistuu muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävään avolaitostyöhön. Palkkaa maksetaan kahdessa luokassa työn vaatimuksen ja vangin henkilökohtaisen suoriutumisen perusteella.

Käyttöraha, toimintäraha ja palkka maksetaan vangin maksukortille tai vangin pankkitilille vähintään kerran kuukaudessa.

6 a §

Työmatkakustannusten korvaaminen

Vankilan ulkopuolella muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävään avolaitostyöhön osallistuvalla vangilla korvataan työmatkakustannukset. Kustannukset korvataan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

7 §

Palkasta suoritettavat pidätykset

Veron ennakoperintä ja ulosmittaus suoritetaan niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

8 §

Suorittamatta jättäminen

Toimintäraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos maksaminen vangin muulta viranomaiselta kyseiseen toimintaan saama tuki huomioon ottaen taikka muusta tähän rinnastettavasta syystä ei ole tarpeen.

8 a §

Toimintarahaa tai palkan muuttaminen

Toimintarahaa tai palkan maksaminen voidaan lopettaa taikka toimintarahaluokkaa tai palkkaluokkaa voidaan muuttaa, jos vangin toimintaan sijoittamisessa tapahtuu muutos, jonka seurauksena 6 §:ssä säädetyt edellytykset muuttuvat.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuus-

desta vastaava virkamies. Käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

---

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä ja palkan sekä toiminta- ja käyttörahan määräytymisen perusteista ja määrästä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset vangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista sekä haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettamisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 b §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

---

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;

2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;

3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai

4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta 2 §:n 1 momentin perusteella päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Sitomisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

11 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 1, 2, 4 ja 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

Vankilan johtaja, työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta. Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

7) 7 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön epäämistä, 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua peruseruokavaliosta poikkeamista ja 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua ruokarahaa maksamista;

9) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:n 1,2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä, 6 §:ssä tarkoitettua käyttörahan, toimintarahaa ja palkan maksamista, 6 a §:ssä tarkoitettua työmatkakustannusten korvaamista, 8 §:ssä tarkoitettua toimintarahaa suorittamatta jättämistä ja 8 a §:ssä tarkoitettua toimintarahaa tai palkan muuttamista;

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ehdonalaista vapauttamisen lykkäämistä, 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua siviililyöluvaa, opintolupaa tai sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 1 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua poistumislupavasta erittäin tärkeästä syystä koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 14 luvun 10 §:ssä tarkoitettua poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta taikka täytäntöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä siihen saa hakea muutosta valittamalla noudattaen 4 §:ää. Samoin menettelyyn, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitettua pidätystoimivaltansa nojalla.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Hallinto-oikeuden päätökseen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevassa asiassa ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

tutkintavankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 394/2015, sekä
muutetaan 3 luvun 9 §:n 1 momentti, 4 luvun 4 §, 5 luvun 3 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti, 10 luvun 16 §:n 1 momentti, 13 luvun 2 ja 8 § sekä 15 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 9 §:n 1 momentti laissa 736/2011 sekä 5 luvun 6 §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti ja 15 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 394/2015, seuraavasti:

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

---

4 luku

Toiminta

4 §

Päätösvalta

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä vankilan toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

HE 263/2016 vp

Tutkintavangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa eikä rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Tutkintavangin haltuun voidaan kuitenkin antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti. Tutkintavangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi, talletetaan tutkintavangin maksukortille tai talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

---

6 §

Omaisuuuden palauttaminen

Kun tutkintavangi vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. Tutkintavangin maksukortilla olevat rahavarat talletetaan tutkintavangin ilmoittamalle tilille. Jos tallettaminen pankkitilille ei ole mahdollista, rahavarat luovutetaan tutkintavangille käteisenä rahana tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos tutkintavangi ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

---

7 §

Käyttöraha ja toimintaraha

Tutkintavangille maksetaan käyttörahaa ajalta, jonka hän on tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi vankilassa. Käyttörahan lisäksi työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla tutkintavangille maksetaan toimintarahaa. Mitä vankeuslain 9 luvun 6, 8 ja 8 a §:ssä säädetään toimintarahasta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitettuun toimintaraahan.

8 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä 6 §:ssä tarkoitettun provi-

HE 263/2016 vp

sion maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahnan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

---

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja.

---

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Tutkintavangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
- 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
- 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
- 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat tutkintavangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai

HE 263/2016 vp

muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos tutkintavanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun tutkintavanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta 2 §:n 1 momentin perusteella päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Sitomisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

---

2) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan maksamista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 18 §:n 2 momentti, 19 §:n 2 momentti, 30 §:n 2 ja 4 momentti ja 70 §:n 2 momentti, sekä
lisätään 19 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 52 a § seuraavasti:

18 §

Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää myös silloin, kun aloittamiselle tai jatkamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta taikka tutkintavankeuden toimeenpanosta johtuva este. Lisäksi rikoksen alle 21-vuotiaana tehneen tuomitun yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää sillä perusteella, että häntä ei tavata eikä hänen olinpaikkaansa ole voitu saada selville.

---

19 §

Suoritusajan pidentäminen tuomioistuimessa

Tuomioistuin voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa pidentää yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoaikaa taikka muuntaa suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun osan valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi ja valvontarangaistuksen osan ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Suorittamatta olevan ajan lyhyiden, tuomitun vakavan sairauden tai tapaturman taikka muun vastaavan syyn vuoksi, jota ei voida lukea tuomitun syyksi, jo suoritettu yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus tai nuorisorangaistus voidaan katsoa rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

Jos harkittavana on 2 momentissa tarkoitettu suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun muuntaminen valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi taikka valvontarangaistuksen muuntaminen ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi, syyttäjä on läsnä asian käsittelyssä.

30 §

Päätösvalta

HE 263/2016 vp

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitetusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitetusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitetun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitetun kirjallisen varoituksen antamisesta, 32 §:ssä tarkoitetusta matkakustannusten korvaamisesta, 74 §:ssä tarkoitetun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitetusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtaja, apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies. Matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 22 §:ssä tarkoitetusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta, 23 §:ssä tarkoitetusta oikeudesta olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta esteen vuoksi, 25 §:ssä tarkoitetusta huomautuksen antamisesta ja 50 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta.

52 a §

Usean valvontarangaistuksen täytäntöönpano

Samaan aikaan täytäntöön pantavina olevat valvontarangaistukset lasketaan niitä täytäntöön pantaessa yhteen. Valvontarangaistusten 53 §:ssä tarkoitettujen määräosien yhteenlaskettu kesto rikoslain 6 luvun 13 §:n vähennykset huomioon ottaen on enintään yksi vuosi. Rikosseuraamuslaitoksen on tarvittaessa tarkistettava rangaistusajan suunnitelma rangaistuksen pitenemisen edellyttämällä tavalla.

70 §

Valvontaan asettaminen

Vanki voidaan 1 momentissa säädetyä estämättä jättää asettamatta valvontaan, jos valvonta on sen tarkoitus huomioon ottaen vangin odotettavissa olevan maasta poistamisen, vakavan sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi selvästi tarpeetonta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

1.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vankeuslain (767/2005) 8 luvun 5 § ja 13 luvun 10 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 13 luvun 10 §:n 4 momentti laissa 393/2015,
muutetaan 2 luvun 2 §:n otsikko, 2 a § ja 10 §:n 1 momentti, 4 luvun 11 §:n 1 momentti, 7 luvun 7 §:n 3 momentti, 8 luvun 14 §:n 1 momentti, 9 luvun 3 §, 5 §:n 1 momentti, 6 —8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 12 luvun 11 §:n 2 momentti, 18 luvun 2 ja 8 §, 19 luvun 11 § sekä 20 luvun 1 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta ja 3 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 2 a § ja 4 luvun 11 §:n 1 momentti laissa 33/2015, 2 luvun 10 §:n 1 momentti ja 19 luvun 11 § laissa 1640/2015 sekä 7 luvun 7 §:n 3 momentti, 8 luvun 14 §:n 1 momentti, 9 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 12 luvun 11 §:n 2 momentti ja 20 luvun 1 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta ja 3 §:n 3 momentti laissa 393/2015, sekä
lisätään 9 lukuun uusi 6 a ja 8 a § ja 20 luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 393/2015, uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen**Täytäntöönpanon aloittaminen**

2 §

2 §

*Täytäntöönpanon aloittaminen ennen **lain** voimaista tuomiota**Täytäntöönpanon aloittaminen ennen **tuomi-** on lainvoimaisuutta*

2 a §

2 a §

*Etsintäkuuluttaminen**Etsintäkuuluttaminen*

Rikosseuraamuslaitoksen on etsintäkuuluttava tuomittu täytäntöönpanon aloittamista varten, jos:

- 1) tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaa saada selville;
- 2) tuomittu ei noudata kuulemista koskevaa kehotusta;

Rikosseuraamuslaitos voi etsintäkuuluttaa tuomitun täytäntöönpanon aloittamista varten, jos:

- 1) tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville;
- 2) tuomittu ei noudata kuulemista koskevaa kehotusta;

- 3) tuomittu ei saavu vankilaan määrättyä ilmoittautumisajankohtana;
4) tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa.

- 3) tuomittu ei saavu vankilaan määrättyä ilmoittautumisajankohtana;
4) tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa.

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä ja 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydetty Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä tarkoitettua vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydetty Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan ja vankilaan ilmoittautumisajankohdasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies taikka rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan sijaisena toimiva virkamies.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan, vankilaan ilmoittautumisajankohdasta, vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja vangin kuulemisesta aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta päättää arviointikeskuksen johtaja, työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies, rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan sijaisena toimiva virkamies. Vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu rikosseuraamusalueen työjärjes-

tyksessä määrätty arviointikeskuksen tai yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies. Vankilasta vapautuvan vangin matkakustannusten ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Perusruokavaliosta poikkeamisesta *uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella* päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. *Ruokarahan maksamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

8 luku

Toimintaan osallistuminen

5 §

Ammattityö ja valmentava työ

Rangaistusaikana tehtävä työ on:
1) vangin työtaitoa ylläpitävää ja työllistymistä edistävää työtä (*ammattityö*); tai
2) kuntouttavaa, vangin työkykyä ja valmiuksia parantavaa työtä (*valmentava työ*).
Ammattityön järjestelyssä seurataan asianomaisen alan teknistä kehitystä sekä käytetään ajanmukaisia työtapoja ja -menetelmiä. Valmentavan työn järjestämisessä seurataan

8 luku

Toimintaan osallistuminen

(kumotaan)

lisäksi ammatillisessa kuntoutuksessa yleisesti noudatettavia menetelmiä.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettua luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies *taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies* päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettua luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Suljetussa vankilassa vangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa *tai* rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi *tai* talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Avolaitoksessa olevalla vangilla on oikeus pitää hallussaan rahaa ja muita maksuvälineitä. *Ne* voidaan hänen pyynnöstään ottaa vankilassa säilytettäväksi tai tallettaa hänen tililleen pankkiin.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Suljetussa vankilassa vangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. *Vangin haltuun voidaan kuitenkin antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti.* Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi, *talletetaan vangin maksukortille tai* talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Avolaitoksessa olevalla vangilla on oikeus pitää hallussaan rahaa ja muita maksuvälineitä. *Vangin haltuun voidaan antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti.* Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet voidaan hänen pyynnöstään ottaa vankilassa säilytettäväksi, tallettaa hänen maksukortilleen tai tallettaa vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Vangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

Vangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

5 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. *Vangin rahavarat voidaan myös tallettaa vangin ilmoittamalle tilille tai lähettää hänelle postiosoitukse na.* Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

5 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. *Vangin maksukortilla olevat rahavarat talletetaan vangin ilmoittamalle tilille pankkiin. Jos tallettaminen pankkitilille ei ole mahdollista, rahavarat luovutetaan vangille käteisenä rahana tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.* Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

6 §

Palkka, toimintaraha ja käyttöraha

Ammattityöstä maksetaan avolaitoksessa käypä palkka ja suljetussa vankilassa toimintaraha.

Valmentavaan työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangille maksetaan toimintarahaa. Toimintaraha maksetaan kolmessa luokassa työn, koulutuksen tai muun toiminnan vaatavuuden, osallistumisen säännöllisyyden ja keston sekä vangin henkilökohtaisen suorituksen mukaan.

6 §

Käyttöraha, toimintaraha ja palkka

Vangille maksetaan käyttörahaa 3 luvun 1, 3 ja 7 §:ssä tarkoitetulta rangaistusajaksi luettavalta ajalta lukuun ottamatta valvottua koevapautta ja ehdonalaista vapautta. Käyttörahan lisäksi vangille voidaan maksaa toimintarahaa tai palkkaa.

Työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangille maksetaan toimintarahaa toimintaan osallistumisen ajalta. Toimintarahaa maksetaan kolmessa luokassa vangin rangaistusajan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen sekä osallistumisen säännöllisyyden ja keston mukaan. Kahta ylintä toimintarahaluokkaa maksetaan avolaitoksissa ja kahta alinta suljetuissa laitoksissa. Toimintarahan lisäksi kokoonpanotai pakkaustyöhön tai muuhun näihin rinnastettavaan työhön osallistuvalla vangille voidaan maksaa provisio työsuoritteiden määrän perusteella.

Vangille, joka on vapautettu osallistumisvelvollisuudesta, maksetaan käyttörahaa. Työ- tai toiminta-ajalta, jolta ei makseta palkkaa tai toimintarahaa, maksetaan käyttörahaa.

Palkka sekä toiminta- ja käyttöraha on merkittävä vankilassa pidettävälle vangin tilille vähintään kerran kuukaudessa.

Toimintarahan sijasta maksetaan palkkaa, jos vanki osallistuu muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävään avolaitostyöhön. Palkkaa maksetaan kahdessa luokassa työn vaativuuden ja vangin henkilökohtaisen suoriutumisen perusteella.

Käyttöraha, toimintараha ja palkka maksetaan vangin maksukortille tai vangin pankkitilille vähintään kerran kuukaudessa.

6 a §

(uusi pykälä)

Työmatkakustannusten korvaaminen

Vankilan ulkopuolella muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehtävään avolaitostyöhön osallistuvalla vangilla korvataan työmatkakustannukset. Kustannukset korvataan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

7 §

Palkasta suoritettavat pidätykset

Veron ennakoperintä ja ulosmittaus suoritetaan niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Palkasta suoritetaan vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista.

Palkasta suoritetaan pidätys vahvistetun elatusavun maksamiseen. Palkasta pidätetään enintään puolet sitten, kun 1 ja 2 momentissa tarkoitetut pidätykset on suoritettu. Jos palkka on ulosmittauksen kohteena, elatukseen suoritettavan pidätyksen määrä lasketaan siitä osasta palkkaa, joka jää jäljelle ulosmittauksen jälkeen.

Tuottavaa omaa työtä tai muuta kuin työharjoitteluna tehtyä siviilityötä tekevän vangin on maksettava vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista. Jos vanki jättää korvauksen määräaikana suorittamatta, lupa voidaan peruuttaa.

8 §

7 §

Palkasta suoritettavat pidätykset

Veron ennakoperintä ja ulosmittaus suoritetaan niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

8 §

Suorittamatta jättäminen

Toiminta- tai käyttöraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos maksaminen vangin muulta viranomaiselta kyseiseen toimintaan saama tuki huomioon ottaen taikka muista erityisistä syistä ei ole tarpeen. Näissä tapauksissa voidaan myös periä korvausta ylläpito- ja ruokakustannuksista.

(uusi pykälä)

Suorittamatta jättäminen

Toimintaraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos maksaminen vangin muulta viranomaiselta kyseiseen toimintaan saama tuki huomioon ottaen taikka muusta tähän rinnastettavasta syystä ei ole tarpeen.

8 a §

Toimintarahan tai palkan muuttaminen

Toimintarahan tai palkan maksaminen voidaan lopettaa taikka toimintarahaluokkaa tai palkkaluokkaa voidaan muuttaa, jos vangin toimintaan sijoittamisessa tapahtuu muutos, jonka seurauksena 6 §:ssä säädetyt edellytykset muuttuvat.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan suorittamatta jättämisestä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. *Käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta* päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies *taikka ohjauksen ja valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden

maksuvälineiden käytöstä sekä palkan, toiminta- ja käyttörahan *sekä pidätysten* määrätymisen perusteista ja määrästä *sekä pidätysten suorittamisesta* annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä *toiminta- ja käyttörahan* suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

maksuvälineiden käytöstä ja palkan sekä toiminta- ja käyttörahan määrätymisen perusteista ja määrästä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset *vangin haltuun annetun maksukortin ominaisuuksista sekä haltuun antamisesta ja käytöstä*, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään *sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä* antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 b §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

13 luku

13 luku

Tapaamiset

10 §

Tapaamiskielto

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaajaa on kuultava.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
- 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
- 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
- 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

(uusi 3 momentti)

Tapaamiset

10 §

Tapaamiskielto

(kumotaan)

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
- 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
- 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
- 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on

lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämistä päättää vankilan johtaja.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta 2 §:n 1 momentin perusteella päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Sitomisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

11 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies päättää 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

11 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja taikka työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 1, 2, 4 ja 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

Vankilan johtaja taikka työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta. Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntö-

töönpanojohtajan määräämä muu täytännöönpanoyksikön virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoittamisesta.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

7) 7 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön epäämistä ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusruokavaliosta poikkeamista;

9) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:n 1,2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä, 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua ylläpito- ja ruokakustannusten perimistä ja 8 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä;

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä tai 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä taikka täytännöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään valituksesta. Samoin menetellään, jos

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

7) 7 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön epäämistä, 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusruokavaliosta poikkeamista ja 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua ruokarahan maksamista;

9) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:n 1,2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä, 6 §:ssä tarkoitettua käyttörahan, toimintarahan ja palkan maksamista, 6 a §:ssä tarkoitettua työmatkakustannusten korvaamista, 8 §:ssä tarkoitettua toimintarahan suorittamatta jättämistä ja 8 a §:ssä tarkoitettua toimintarahan tai palkan muuttamista;

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä, 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua siviilityölupaa, opintolupaa tai sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 1 §:n 1 momentin

muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla.

13 kohdassa tarkoitetusta poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 14 luvun 10 §:ssä tarkoitetun poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta taikka täytäntöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä siihen saa hakea muutosta valittamalla noudattaen 4 §:ää. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

(uusi momentti)

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Hallinto-oikeuden päätökseen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevassa asiassa ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 394/2015, sekä
muutetaan 3 luvun 9 §:n 1 momentti, 4 luvun 4 §, 5 luvun 3 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti, 10 luvun 16 §:n 1 momentti, 13 luvun 2 ja 8 § sekä 15 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 9 §:n 1 momentti laissa 736/2011 sekä 5 luvun 6 §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti ja 15 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 394/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 luku

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen**Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen**

9 §

9 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Tutkintavangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaateuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta *uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella* päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaateuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

4 luku

4 luku

Toiminta**Toiminta**

4 §

4 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä vankilan toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä vankilan toiminnoista vastaava virkamies *taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Tutkintavangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Tutkintavangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi tai talletetaan tutkintavangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Tutkintavangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa eikä rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. *Tutkintavangin haltuun voidaan kuitenkin antaa Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä maksukortti.* Tutkintavangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi, *talletetaan tutkintavangin maksukortille tai talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.*

6 §

Omaisuuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. Tutkintavangin rahavarat voidaan myös tallettaa tutkintavangin ilmoittamalle tilille tai lähettää hänelle postiosoituksena. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

6 §

Omaisuuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. *Tutkintavangin maksukortilla olevat rahavarat talletetaan tutkintavangin ilmoittamalle tilille. Jos tallettaminen pankkitilille ei ole mahdollista, rahavarat luovutetaan tutkintavangille käteisenä rahana tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.* Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

7 §

Toimintaraha tai käyttöraha

Työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla tutkintavangille maksetaan toimintarahaa.

Toimintarahan määräytymisestä ja maksamisesta on voimassa, mitä vankeuslain 9 luvun 6 ja 8 §:ssä säädetään.

Tutkintavangille voidaan maksaa käyttörahaa, jos se vangin varattomuus tai muu erityinen syy huomioon ottaen on perusteltua.

8 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä *toiminnasta* vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään *sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä* antaa Ri-

7 §

Käyttöraha ja toimintaraha

Tutkintavangille maksetaan käyttörahaa ajalta, jonka hän on tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi vankilassa. Käyttörahan lisäksi työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla tutkintavangille maksetaan toimintarahaa. Mitä vankeuslain 9 luvun 6, 8 ja 8 a §:ssä säädetään toimintarahasta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitettuun toimintaraahan.

(kumotaan)

(kumotaan)

8 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toimintarahan ja käyttörahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä *toiminnoista* vastaava virkamies *taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin *haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä*, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä

kosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

omaisuutta luetteloon merkitään sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahen suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 luku

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

8 §

8 §

Tapaamiskielto

Tapaamiskielto

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista tutkintavankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaajaa on kuultava.

(kumotaan)

15 §

15 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitetusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä ja poistumisluvasta päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitetusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

10 luku

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

Vankilan järjestys ja kurinpito

16 §

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa *aluevankilan johtaja*.

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa *aluejohtaja*.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
- 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
- 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
- 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

(uusi 3 momentti)

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Tutkintavangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
- 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
- 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
- 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat tutkintavangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos tutkintavanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun tutkintavanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta 2 §:n 1 momentin perusteella päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. *Sitomisesta 2 §:n 2 momentin perusteella* päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

2) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä;

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

2) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan maksamista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 18 §:n 2 momentti, 19 §:n 2 momentti, 30 §:n 2 ja 4 momentti ja 70 §:n 2 momentti, sekä *lisätään* 19 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 52 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys

Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää myös silloin, kun aloittamiselle tai jatkamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta johtuva este. Lisäksi rikoksen alle 21-vuotiaana tehneen tuomitun yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää sillä perusteella, että häntä ei tavata eikä hänen olinpaikkaansa ole voitu saada selville.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää myös silloin, kun aloittamiselle tai jatkamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta *taikka tutkintavankeuden toimeenpanosta* johtuva este. Lisäksi rikoksen alle 21-vuotiaana tehneen tuomitun yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen *ja* nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää sillä perusteella, että häntä ei tavata eikä hänen olinpaikkaansa ole voitu saada selville.

19 §

19 §

Suoritusajan pidentäminen tuomioistuimessa

Suoritusajan pidentäminen tuomioistuimessa

Tuomioistuin voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa pidentää yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoaikaa taikka muuntaa suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun osan valvontarangaistukseksi tai

Tuomioistuin voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa pidentää yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoaikaa taikka muuntaa suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun osan valvontarangaistukseksi tai

ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi ja valvontarangaistuksen osan ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Suorittamatta olevan ajan lyhyiden, tuomitun vakavan sairauden tai tapaturman taikka muun vastaavan syyn vuoksi, jota ei voida lukea tuomitun syyksi, voidaan jo suoritettu yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus katsoa rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

(uusi 3 momentti)

ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi ja valvontarangaistuksen osan ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Suorittamatta olevan ajan lyhyiden, tuomitun vakavan sairauden tai tapaturman taikka muun vastaavan syyn vuoksi, jota ei voida lukea tuomitun syyksi, jo suoritettu yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus tai nuorisorangaistus voidaan katsoa rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

Jos harkittavana on 2 momentissa tarkoitettu suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun muuntaminen valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi taikka valvontarangaistuksen muuntaminen ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi, syyttäjä on läsnä asian käsittelyssä.

30 §

Päätösvalta

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitettusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitettusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitettun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitettun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitettun kirjallisen varoituksen antamisesta, 74 §:ssä tarkoitettun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitettusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtaja, apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 22 §:ssä tarkoitettusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta, 23 §:ssä tarkoitettusta oi-

30 §

Päätösvalta

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitettusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitettusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitettun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitettun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitettun kirjallisen varoituksen antamisesta, 32 §:ssä tarkoitettusta matkakustannusten korvaamisesta, 74 §:ssä tarkoitettun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitettusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtaja, apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies. *Matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.*

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 22 §:ssä tarkoitettusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta, 23 §:ssä tarkoitettusta oi-

keudesta olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta esteen vuoksi ja 25 §:ssä tarkoitetusta huomautuksen antamisesta.

keudesta olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta esteen vuoksi, 25 §:ssä tarkoitetusta huomautuksen antamisesta ja 50 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta.

52 a §

Usean valvontarangaistuksen täytäntöönpano

uusi pykälä

Samaan aikaan täytäntöön pantavina olevat valvontarangaistukset lasketaan niitä täytäntöön pantaessa yhteen. Valvontarangaistusten 53 §:ssä tarkoitettujen määräosien yhteenlaskettu kesto rikoslain 6 luvun 13 §:n vähennykset huomioon ottaen on enintään yksi vuosi. Rikosseuraamuslaitoksen on tarvittaessa tarkistettava rangaistusajan suunnitelma rangaistuksen pitenemisen edellyttämällä tavalla.

70 §

Valvontaan asettaminen

70 §

Valvontaan asettaminen

Vanki voidaan 1 momentissa säädetyn estämättä jättää asettamatta valvontaan, jos valvonta on sen tarkoitus huomioon ottaen vangin odotettavissa olevan maasta poistamisen, vakavan sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi selvästi tarpeetonta. *Vanki voidaan jättää asettamatta valvontaan myös, jos hänellä ei hänen valvotun koevapautensa ja muun selvityksen perusteella ole ilmeistä rikokseen syyllistymisen riskiä.*

Vanki voidaan 1 momentissa säädetyn estämättä jättää asettamatta valvontaan, jos valvonta on sen tarkoitus huomioon ottaen vangin odotettavissa olevan maasta poistamisen, vakavan sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi selvästi tarpeetonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (548/2015) 32—34 § ja 36 §, ja
muutetaan asetuksen 19:n 1 ja 2 momentti, 20 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentti, 29-31 ja
35 § seuraavasti:

19 §

Vankien työ- ja toiminta-aika

Avolaitostyönä muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehdyssä työtoiminnassa sovelletaan yleistä työaikalainsäädäntöä.

Muussa toiminnassa säännönmukainen toiminta- tai työaika on enintään *seitsemän* tuntia vuorokaudessa ja enintään 35 tuntia viikossa

---

20 §

Siviilityön ehdot

Lupa siviilityöhön annetaan määräajaksi tai toistaiseksi. Siviilityön ehdoissa on määrättävä:

- 1) päivittäinen lähtöaika vankilasta ja vankilaan paluu-aika;
- 2) kulkuväline ja kulkureitti;
- 3) työn sisältö ja työskentelypaikka;
- 4) luvan sähköinen tai muu valvontatapa sekä muut vankilan ulkopuolella liikkumista ja yhteydenpitoa koskevat ehdot;
- 5) työpaikan yhdyshenkilö;
- 6) vangin velvollisuus esittää palkkatiedot.

Rikosseuraamuslaitoksen on valvottava siviilityön ehtojen noudattamista riittäväällä tavalla.

---

22 §

Opintoluvan ehdot

Opintolupa myönnetään määräajaksi tai toistaiseksi. Opintoluvan ehdoissa on määrättävä:

- 1) vankilasta lähtöaika ja vankilaan paluu-aika;
- 2) kulkuväline ja kulkureitti;
- 3) opiskelupaikka;
- 4) opintoluvan sähköinen tai muu valvontatapa sekä muut vankilan ulkopuolella liikkumista ja yhteydenpitoa koskevat ehdot;
- 5) opiskelupaikan yhdyshenkilö;
- 6) selvitys opintotuesta;

---

29 §

Toimintarahen määräytyminen

HE 263/2016 vp

Toimintaraha maksetaan niiltä päiviltä, joina vanki osallistuu työhön ja muuhun toimintaan. Toimintaan sijoitettaessa määritetään vangin toiminta-aika.

Toimintaraha maksetaan myös jos vanki on poissa toiminnasta enintään viiden vuorokauden mittaisen työkyvyttömyyden, poistumisluvan, osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisen, tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa läsnäolon tai muun vastaavan hyväksyttävän syyn vuoksi.

Toimintarahaa maksetaan ensimmäisessä luokassa 3 euroa päivältä, toisessa luokassa 4,6 euroa päivältä ja kolmannessa luokassa 7,3 euroa päivältä. Toimintarahan lisäksi maksettava provisio voi olla enintään 20 prosenttia toimintarahan määrästä.

30 §

Palkan määräytyminen

Avolaitostyönä muun kuin Rikosseuraamuslaitoksen lukuun tehdystä työtoiminnasta maksetaan palkkaa niiltä työtunneilta, joina vanki osallistuu työtoimintaan. Työtoimintaan sijoitettaessa määritetään vangin työaika.

Palkkaa maksetaan myös jos vanki on poissa työtoiminnasta enintään viiden vuorokauden mittaisen työkyvyttömyyden, poistumisluvan, osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisen taikka tuomioistuimessa, muussa viranomaisessa läsnäolon tai muun vastaavan hyväksyttävän syyn vuoksi.

Palkka on ensimmäisessä palkkaluokassa 4,7 euroa tunnilta ja toisessa 5 euroa tunnilta. Ammattityöhön perehdyttävän jakson ajalta voidaan maksaa toimintarahaa.

31 §

Käyttörahan määräytyminen

Vangille maksetaan käyttörahaa 1,6 euroa jokaiselta rangaistusajaksi luettavalta päivältä ennen vapauttamista.

Rangaistusta suorittamaan saapuneelle vangille voidaan maksaa käyttörahaa etukäteen 14 päivältä välttämättömien hankintojen suorittamista varten.

35 §

Korvaus omatoimisesta ruokahuollosta

Vangille annetaan omatoimisen ruokailuhuollon järjestämiseksi korvausta 1,5 euroa aamiaisesta, 2,5 euroa lounaasta ja päivällisestä sekä 1,1 euroa iltapalasta, jollei vankila hanki asuin-osastolla valmistettavien aterioiden raaka-aineita. Vangin mukana olevaa pientä lasta varten annetaan lisäksi puolet vangille annettavasta summasta.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

tutkintavankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan tutkintavankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (549/2015) 10 § ja
muutetaan asetuksen 11 § seuraavasti:

11 §

Toimintaraha ja käyttöraha

Tutkintavangille maksetaan käyttörahaa 1,6 euroa jokaiselta vankilassaolopäivältä. Toimintarahana määrätymisessä noudatetaan, mitä vankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

Vankilaan saapuneelle tutkintavangille voidaan maksaa käyttörahaa etukäteen 14 päivältä välttämättömien hankintojen suorittamista varten.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .